

Torsdagen den 14 november

Kl. 15.00

Förhandlingarna leddes till en början av tredje vice talmannen.

1 § Justrades protokollet för den 6 innevarande månad.

2 § Upplästes följande inkomna skrivelse:

Till riksdagen

Den 12 november har jag utsetts till finans- och personallandstingsråd samt ordförande i förvaltningsutskottet vid Stockholms läns landsting fr. o. m. den 1 januari 1986. I anledning härav får jag hemställa om entledigande från mitt uppdrag som riksdagsledamot i och med innevarande års utgång.

Stockholm den 14 november 1985

Stig Rindborg

Denna avsägelse godkändes av kammaren.

3 § Information om regeringsbeslut

Anf. 1 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag vill informera riksdagen om att regeringen i dag har beviljat 8 milj. kr. i stöd till Stiftelsen Umeå Universitets Innovationscentrum, UMINOVA.

Riksdagsbeslutet i våras om regionalpolitiken innebar bl. a. en klar markering av forskningens, utbildningens och teknikspridningens betydelse för den regionala utvecklingen. Aktiva åtgärder behövs för att möta tendenser till en ökad koncentration av verksamheter till de regioner som har större högskolor och större företag med egna forsknings- och utvecklingsresurser.

Samtidigt infördes möjligheter att ge olika former av regionalpolitiskt stöd för att främja teknik- och kunskapsspridning i de regionalpolitiskt prioriterade regionerna, bl. a. i form av teknikcentra.

UMINOVA är en stiftelse som har till ändamål att främja samverkan mellan universitetet och näringslivet genom att medverka till att föra ut produkt- och affärsidéer från universitetet och andra forskningsorganisatio-

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Information om rege-
ringsbeslut*

ner till näringslivet. UMINOVA:s verksamhet kan sammanfattas som teknikspridning och företagsutveckling.

På universitetsområdet i Umeå skall uppföras ett "Innovationernas Hus".

Innovationernas Hus skall bli basen för de aktiviteter som UMINOVA kommer att bedriva, ett kreativt centrum där produkt- och affärsidéer kommer att kunna utvecklas och "förädlas" och där företag och organisationer från främst norra Sverige skall få hjälp med att etablera samarbete med institutioner vid universitetet eller med enskilda forskare.

Innovationernas Hus kommer också att fungera som "kuvös" för en del av de s. k. avknopningsföretag, som etableras av forskare och andra anställda vid Umeå universitet och andra forskningsorganisationer. Syftet med den verksamhet UMINOVA avser att bedriva i Innovationernas Hus är bl. a. att medverka till att betingelserna för dessa företag blir så goda som möjligt under etableringsfasen och några år framåt.

Det statliga stödet lämnas med *dels* 6 milj. kr. i lokaliseringsbidrag till investeringen i Innovationernas Hus, kostnadsberäknad till 22,5 miljoner, *dels* 2 milj. kr. i ett särskilt stöd till teknikspridningsverksamheten.

Beslutet är ett fullföljande av de offensiva industripolitiska och regionalpolitiska strävandena att stimulera till startandet av nya företag samt att stimulera företagens användande av ny teknik. Verksamheten kommer att få stor regionalpolitisk betydelse för en stor del av stodområdet.

I anslutning till dagens beslut om stöd till UMINOVA vill jag påminna om att regeringen tidigare fattat beslut om liknande satsningar på ett antal teknikcentra. Det gäller bl. a. Elektronikcentrum i Svängsta och Hagfors Tooling Center. Båda dessa är goda exempel på vad företag, kommuner, utbildningsväsende, länsorgan och övriga intressenter kan bygga upp i form av gemensamma resurser för forskning, utbildning och utvecklingsarbete till gagn för nyföretagande och småföretagande i nya branscher och på nya områden.

Jag vill också nämna att regeringen tidigare har lämnat i uppdrag till samtliga länsstyrelser att utarbeta regionala teknikspridningsprogram. Statens industriverk, styrelsen för teknisk utveckling, universitets- och högskoleämbetet samt skolöverstyrelsen har samtidigt fått gemensamt uppdrag att medverka i teknikspridningsarbetet.

Dessa uppdrag kommer att ge underlag för fortsatta regionala och centrala beslut om insatser för ökad teknikspridning.

Samarbetet mellan forskningen på universitet och högskolor och småföretag har byggts ut. Ett betydande antal utvecklingscentra av olika slag är nu i gång. Där finns i dag några av de mest innovativa miljöerna i vårt land. Idéer och forskningsresultat ger i snabb takt nya företag, nya produkter, nya jobb. Från industridepartementets sida har vi diskussioner och överläggningar i gång om satsningar på ytterligare utvecklings- och teknikcentra. Dessa satsningar kommer under hand att redovisas för riksdagen.

Anf. 2 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Med anledning av att Chalmers tekniska högskola vill upprätta ett teknikcentrum men har stött på vissa svårigheter, skulle jag vilja

fråga statsrådet: Är statsrådet beredd att bistå Chalmers att övervinna dessa svårigheter, som är av s. k. miljöpolitisk art?

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

Om åtgärder för att utverka tillstånd för Ivan Dragičević att lämna Jugoslavien

Anf. 3 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag sade i mitt meddelande i anslutning till beslutet vid dagens regeringssammanträde att vi från industridepartementets sida för diskussioner och överläggningar med ett antal högskolor, kommuner och regionala utvecklingscentra om ytterligare satsningar när det gäller teknik- och utvecklingscentra.

Anf. 4 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Det var ett alldeles riktigt påpekande, att det gällde "ett antal". Därför frågade jag om Chalmers tekniska högskola ingick i detta antal.

Anf. 5 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Vi har fört sådana diskussioner med Chalmers, och vi gör det för närvarande med samtliga de tekniska högskolorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1985/86:162 om åtgärder för att utverka tillstånd för Ivan Dragičević att lämna Jugoslavien

Anf. 6 Utrikesminister STEN ANDERSSON:

Herr talman! Gunnel Liljegren har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit och avser vidta för att förmå de jugoslaviska myndigheterna att låta Ivan Dragičević resa till Sverige, där han har sin familj och sitt arbete.

Ivan Dragičević's fall har tagits upp med jugoslaviska myndigheter upprepade gånger både i Belgrad och i Stockholm. Utrikesminister Bodström värdjade vid flera tillfällen personligen till Jugoslaviens utrikesminister och för omkring en månad sedan kallade han upp Jugoslaviens ambassadör i Stockholm för att på nytt understryka Sveriges starka engagemang i denna fråga.

Jag kan försäkra Gunnel Liljegren att regeringen under de senaste veckorna har haft täta kontakter med jugoslaviska myndigheter om detta fall. Vi kommer att fortsätta med detta till dess att Ivan Dragičević får återvända till Sverige. Regeringen finner det djupt beklagligt att Ivan Dragičević inte har kunnat lämna Jugoslavien. Vi utgår från att man på jugoslavisk sida nu på alla sätt visar sin goda vilja och bidrar till att detta fall skall få en lycklig lösning.

Anf. 7 GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret.

Först konstaterar jag med stor tillfredsställelse att utrikesministern, liksom de flesta andra som engagerat sig för Ivan Dragičević's sak, hyser optimism om en snar upplösning av den absurda situationen. Även om utrikesminis-

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om upprustning av vissa
bristfälliga damm-
anläggningar*

tern inte är så meddelsam, förutsätter jag att det finns saklig grund för optimism.

En viss sekretess vid förhandlingar med andra länder är naturligtvis nödvändig, men jag förutsätter att utrikesministern direkt eller genom diplomatiska kanaler pekar på de internationella dokument som reglerar människors rättssäkerhet, bl. a. Helsingforsavtalet, enligt vilket den enskilda människan själv skall kunna bestämma sin bosättning och sin nationalitet.

Som statsrådet Andersson vet finns det en kommitté som har till uppgift att verka för Ivan Dragičevićs frisläppande. Kommittén har väntat med att agera, i förhoppning om att frågan skall lösas så att säga av sig själv.

Enligt jugoslavisk uppfattning är Ivan Dragičević fortfarande även jugoslavisk medborgare, men nu har den arme mannen redan suttit över en månad på svenska ambassaden i Belgrad, och den enda rimliga lösningen är att han får återvända till Sverige. Av mänskliga hänsyn bör detta ske snarast möjligt.

Jag är glad att statsrådet tycks ha samma uppfattning som jag och också handlar därefter.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1985/86:183 om upprustning av vissa bristfälliga dammanläggningar

Anf. 8 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Bertil Måbrink har frågat försvarsministern vilka åtgärder han avser vidta för att bristfälliga dammanläggningar skall åtgärdas utan dröjsmål. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Den damminventering frågeställaren åsyftar i sin fråga har utförts av länsstyrelsen i Gävleborgs län på uppdrag av regeringen. Totalt har denna länsstyrelse redovisat ca 190 dammlägen, och av dessa är 12 i behov av upprustning. Enligt vad jag har erfarit utgör enligt länsstyrelsen inget av dessa någon akut säkerhetsrisk.

I detta sammanhang vill jag erinra om att regeringen den 31 oktober i år beslutat att en särskild utredare skall tillkallas för att utreda frågor som rör säkerheten vid landets dammar. Utredaren bör enligt direktiven bedöma behovet av kompletterande åtgärder vid landets dammar och kraftverk för att förebygga dammgennombrott och större flöden. Vidare bör behovet av kompletterande insatser för att minimera skadorna vid översvämningar belysas.

Till utredarens uppgift hör vidare att klarlägga förutsättningarna att upprusta äldre, ofta dåligt underhållna och övergivna dammar genom att uppföra små vattenkraftverk i anslutning till dessa. Även behovet av kompletterande lagstiftning för att få till stånd sådana insatser skall enligt direktiven belysas. Utredaren kommer att bedriva arbetet skyndsamt i nära samverkan med berörda myndigheter, kraftföretag m. fl. och skall redovisa resultatet av sitt arbete till regeringen senast den 1 september 1986.

Anf. 9 BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Jag tackar energiministern för svaret, och jag ser det som positivt – med den utredning som nu pågår och att utredaren också har till uppgift att se över lagstiftningen.

Men det är litet märkligt: jag tror att vi får litet olika information, energiministern och jag, när det gäller skicket på de här tolv dammarna. Man har nämligen från länsstyrelsen sagt att de är i så dåligt skick att det finns risk för allvarliga följder vid den kommande vårfloden – om inga åtgärder vidtas. Det är det ena.

Sedan finns det också ett antal redovisade mindre bra dammar. De är 19 stycken. Där är det ingen akut fara, men beträffande dessa 12 dammar är läget allvarligt, och de måste åtgärdas.

Vidare finns det problem som jag tagit upp beträffande den oerhört långa tiden för att kunna åtgärda en damm. Man har hållit på med en dammanläggning som ligger uppe i Söderforsa i Hälsingland i sex år för att förmå ägaren att vidta åtgärder, och ännu har ingenting skett. Vad jag förstår måste lagstiftningen ändras, eller också måste regeringen gå in och svara för kostnaderna, så att åtgärder kan vidtas omedelbart, för att sedan i efterhand utkräva kostnaderna av ägarna, som har försummat att göra någonting.

Det är bra att utredningen kommer med förslag den 1 september 1986 – det är jag tillfredsställd med. Men jag tror inte att detta räcker beträffande de tolv redovisade fallen. Någonting måste vad jag förstår göras före vårfloden. SMHI har redan varnat för nya vårflooder, och vi vet vad som har hänt i Hälsingland under hösten, med oerhört stora skador som följd vid översvämningarna där.

Anf. 10 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Det är alldeles riktigt att det finns allvarliga problem vid de nämnda dammarna – vi är mycket medvetna om det. Det exempel som Bertil Måbrink tar upp har vi också noggrant gått igenom.

Vi har även uppmärksammat att lagstiftningen kanske inte är tillräcklig för att man skall kunna utöva tillsyn över dammanläggningar. Det är skälet till att utredningen har tillsatts och till att en översyn av lagstiftningen finns med i direktiven.

Vi har med länsstyrelsen i Gävleborgs län särskilt kontrollerat om det finns risk för olyckor i samband med vårfloden 1986. Länsstyrelsen har till oss sagt att den inte bedömer att det finns en sådan risk. Det är naturligtvis det faktum att vi vid flera tillfällen har fått detta utlåtande och att länsstyrelsen i Gävleborgs län, som annars inte brukar vara blyg, inte har krävt några åtgärder från oss som har gjort att vi inte har gripit in med akuta insatser. Vi har alltså fått försäkringar om att länsstyrelsen klarar sig fram till dess att utredningen är färdig.

Jag vill bara informera om att det i det investeringsprogram som vi nu har finns medel för att åtgärda bristfälliga dammanläggningar.

Anf. 11 BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Det går snabbt med den nya debattordningen vid frågestunder. Vi är inte riktigt vana vid den, men vi får rätta oss efter när talmannen klubbar.

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om statsbidragen till
rådgivning angående
skredrisker*

Jag utgår från att de uppgifter som länsstyrelsen har lämnat till energiministern och som hon nu har redovisat är riktiga. Jag har då ingen anledning att betvivla att det inte finns någon risk för olyckor vid de tolv oerhört bristfälliga dammarna i Hälsingland när vårfloden kommer 1986.

Anf. 12 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Jag vill bara komplettera informationen med att säga följande: Om ägarna skulle vilja visa ansvar och sätta i gång arbetet redan nu, har de möjlighet att från det pågående investeringsprogrammet söka projekteringsstöd, med 50 % täckning, och investeringsstöd, med 15 % täckning.

Anf. 13 BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Det var ytterligare en värdefull upplysning. Ägarna kanske inte känner till denna möjlighet. Jag hoppas att länsstyrelsen ser till att få ut denna information till ägarna. Då kanske vi inte, som i det fall jag har redovisat, behöver vänta sex år, utan kan få till stånd upprustningsåtgärder så snart som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1985/86:144 om statsbidragen till rådgivning angående skredrisker

Anf. 14 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Rune Evensson har frågat kommunikationsministern om regeringen avser att även fortsättningsvis ställa medel till förfogande för rådgivning angående skredrisker.

Frågan har överlämnats till mig.

För innevarande budgetår har, liksom under tidigare budgetår, medel för rådgivning angående skredrisker ställts till förfogande för länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus län och Älvsborgs län. Länsstyrelserna kan även låta berörda kommuner i dessa två län utnyttja pengarna.

Anf. 15 RUNE EVENSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka civilministern för svaret på min fråga. Det är positivt med stödet under innevarande år, men frågan avsåg i första hand fortsättningen efter detta budgetårs utgång.

Bakgrunden är att statens geotekniska institut efter Tuveskredet 1977 åtog sig att utan kostnad lämna remissvar och ge råd till länsstyrelser och kommuner i utsatta län i Västsverige. Tjänsterna avser stabilitetsfrågor i plan- och byggnadsärenden. Dessa frågor är av komplicerad natur, och länsstyrelserna saknar normalt egen kompetens på detta område.

Staten har årligen beviljat anslag till SGI för fullföljande av denna verksamhet. Det är synnerligen angeläget att SGI, som expertorgan, får möjlighet att fortsätta detta arbete.

Rådgivningen innebär en minimering av geotekniska undersökningar, som

annars skulle bli en betungande kostnad för enskilda sökande i de berörda kommunerna. Behovet är minst lika stort nu som tidigare. Rådgivningen bör därför få fortsätta intill dess åtgärder av förebyggande natur har vidtagits.

Anf. 16 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Den 7 november besvarade försvarsminister Roine Carlsson en liknande fråga från Rune Evensson. Han framhöll att frågan är ytterst komplicerad med många olika aspekter vad gäller både ansvarsförhållandena och finansieringen av räddningstjänsten och sade att regeringens ställningstagande till frågan om fortsatta medel kommer att redovisas i anslutning till 1986 års budgetproposition.

Jag vill ansluta mig till detta svar och säga att det blir en samtidig prövning mellan försvars- och civildepartementen.

Anf. 17 RUNE EVENSSON (s):

Herr talman! Det är viktigt att dessa frågor kopplas samman. Inom områden med lutande leror är människorna väldigt oroliga för framtiden och kräver att staten engagerar sig i dessa frågor. Därför är det viktigt att rådgivningen fortsätter intill dess att förebyggande åtgärder har vidtagits. Jag tänker då på det förslag som räddningstjänstkommittén har lämnat.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1985/86:160 om användningen av vissa uppgifter på blanketten för folk- och bostadsräkningen

Anf. 18 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Sonja Rembo har frågat mig hur uppgifterna på blanketten för folk- och bostadsräkningen om namn på den/de som har hyreskontrakt för bostaden eller äger bostadsrätten, lägenheten eller enfamiljshuset kommer att användas.

De namnuppgifter som Sonja Rembo frågar om används av kommunerna för att de skall kunna göra sammanställningar av hushållens sammansättning. Uppgifterna registreras inte på data. De kommer inte att användas för andra ändamål. Uppgifterna är alltså ett hjälpmedel för att kunna sortera bostadsuppgifterna på samtliga personer i hushållet.

Den viktigaste delen av folk- och bostadsräkningen är att belysa hushållens sammansättning och hur de bor. Uppgifter om hushållen behövs för att kunna beskriva hur t. ex. bostadsstandarden för barnfamiljer är, vilka som är trångbodda och hur många som äger resp. hyr sin bostad.

Uppgifterna om bostaden behöver bara besvaras av en i familjen. Detta underlättar för de enskilda medborgarna och minskar byråkratin.

Anf. 19 SONJA REMBO (m):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Tyvärr kommer det efter det att tiden för avlämnandet av uppgifterna till folk- och bostadsräkningen har gått ut. Svenska folket hade säkert uppskattat att i tid ha fått veta hur dessa

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om användningen av
vissa uppgifter på blan-
ketter för folk- och bo-
stadsräkningen*

uppgifter om deras privata förhållanden skall användas.

Årets folk- och bostadsräkning har knappast lugnat dem som hyser farhågor för vart datasamhället skall leda om vi inte är vaksamma. Den okomplicerade blanketten bekräftar bara att vi redan är världens mest registrerade folk. Det mesta finns redan i befintliga dataregister.

En uppgift tycks dock saknas i registret och kan tydligen inte heller på sedvanligt dataanpassat maner lämnas genom att man sätter kryss i en ruta. Den luckan skall nu fyllas igen. Våra välmenande och allt ombesörjande myndigheter och politiker vill nämligen veta vem som har hyreskontrakt eller köpeavtal på vår bostad. Enligt lag och vid vite har därför varje svenskt hushåll haft att fylla i namnet på den som innehar detta dokument. Utan denna uppgift kan myndigheterna inte planera för framtiden. Frågan har ingenting att göra med hur hushållen bor.

Vad jag vill veta av statsrådet är hur man avser att använda namnen på innehavarna av hyres- och köpekontrakt. Om jag som riksdagsledamot hyr en lägenhet i andra hand, vilken myndighet eller forskare kan ha något som helst intresse av att få veta namnet på den jag hyr av, dvs. som har förstahandskontraktet? Det är den frågan som jag vill ha svar på.

Anf. 20 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Namnen används helt enkelt för att kommunerna skall kunna göra en sortering på olika hushåll. Där stannar alltså den frågeställning som Sonja Rembo tar upp.

Vi har haft en rätt ingående diskussion om integritetsfrågorna i samband med folk- och bostadsräkningen. För att ytterligare se till att det blir medborgarinsyn i folk- och bostadsräkningen har vi dessutom satt till en särskild kommission av riksdagsledamöter som skall följa arbetet. Jag tycker nog att rättssäkerhetsfrågorna, integritetsfrågorna, är väl belysta i samband med årets folk- och bostadsräkning.

Anf. 21 SONJA REMBO (m):

Herr talman! Jag är fortfarande inte nöjd. De uppgifter som statsrådet säger att avsikten är att insamla går att få fram genom uppgifterna på blankettens sista sida. Där skall man nämligen tala om huruvida man bor i andra hand, om man äger bostaden etc.; allt sådant står där.

Jag har fortfarande inte fått veta varför myndigheterna, om jag hyr i andra hand, skall ha reda på namnet på den som har förstahandskontraktet på den hyres- eller andelslägenhet jag bor i. Jag har fortfarande inte fått svar på den frågan.

Anf. 22 Civilminister BO HOLMBERG:

Herr talman! Låt mig ge ett exempel. Uppgifterna om hushåll med barn över 18 år skulle inte kunna sammanföras, om inte 18-åringen på sin blankett angav vem som äger t. ex. bostadsrätten. Det är det enkla tilläggsbeskedet på den punkten.

Anf. 23 SONJA REMBO (m):

Herr talman! Även detta är en uppgift som man mycket lätt skulle kunna få fram genom en enkel kryssmarkering, som hänvisar till namnen på de personer som ingår i hushållet och som finns upptagna på blanketten. Vad man skall lämna särskild uppgift om är ju namnet på en person som inte ingår i det aktuella hushållet men som de facto har kontrakt på bostaden.

Är det inte så att avsikten är att hjälpa partikamraterna i Stockholm med en kartläggning av vilka personer som hyr ut lägenheter i andra hand?

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1985/86:129 om sjuksköterskeutbildningen

Anf. 24 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Gullan Lindblad har frågat mig om sjuksköterskeutbildningen i Norden.

En överenskommelse om godkännande för viss hälso- och sjukvårdspersonal att tjänstgöra inom de nordiska länderna träffades år 1981. Överenskommelsen tillämpas sedan år 1983.

En arbetsgrupp med företrädare för berörda länder har tillsatts av Nordiska ministerrådet med uppgift att följa upp överenskommelsen och föreslå eventuella tillägg till den.

Det är min bestämda uppfattning att den nya svenska sjuksköterskeutbildningen är kvalitetsmässigt minst likvärdig med den tidigare. De krav på kompletteringar i fråga om tjänstgöring som hittills har förts fram från Danmark och Norge för att svenska sjuksköterskor med den nya utbildningen skall omfattas av överenskommelsen kan inte accepteras av Sverige.

Förhandlingar om vilka tillämpningsföreskrifter som bör gälla för sjuksköterskor pågår just nu. Jag håller mig kontinuerligt informerad om förhandlingsläget och hoppas på en snar lösning av frågan.

Anf. 25 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka utbildningsministern för svaret.

Det är bra att förhandlingar är på gång, men ärendet visar sig tyvärr ganska komplicerat. Vi har ju sedan länge en gemensam nordisk arbetsmarknad, och sedan 1983 finns en överenskommelse mellan Sveriges, Norges och Danmarks sjuksköterskor och deras resp. förbund å ena sidan och myndigheterna å andra sidan att legitimation som sjuksköterska i ett av länderna också skall ge rätt till samma godkännande i de övriga nordiska länderna. Jag tycker att det är minst sagt trist att den svenska sjuksköterskan, som sedan länge haft ett mycket gott internationellt erkännande, nu inte längre skall kunna få sin legitimation i de nordiska grannländerna.

I tidningen Vårdfacket nr 17 berättar man t. ex. om ett par operationssköterskor från Sverige som tjänstgör i Drammen. De kan inte få någon fast tjänst på grund av att hälsodirektoriatet i Norge anser att deras utbildning är för smal och måste kompletteras, innan de får sin legitimation i Norge.

På senaste tiden har situationen tyvärr försvårats. Nu kan man inte ens få

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om sjuksköterske-
utbildningen*

ett vikariat utan komplettering. Sjuksköterskornas samarbetsorganisation i Norden har nyligen haft en konferens. Där var de övriga nordiska sjuksköterskornas representanter ganska tuffa, och ingen lösning synes vara i sikte.

SHSTF tycker liksom utbildningsministern att den svenska sjuksköterskeutbildningen är minst likvärdig med den tidigare utbildningen. Men här står alltså uppfattning mot uppfattning.

Vi riskerar faktiskt att hamna i den situationen att avtalet om den gemensamma nordiska arbetsmarknaden måste sägas upp. Jag vill då fråga – just med tanke på utbildningsministerns fina bakgrund i det här sammanhanget och med tanke på hans erfarenhet av fackliga frågor – om utbildningsministern är beredd att själv ingripa och vidta erforderliga åtgärder, om det visar sig vara nödvändigt.

Anf. 26 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Jag delar Gullan Lindblads uppfattning att det är ett trist förhållande att man i ett par nordiska länder inte vill godkänna den svenska sjuksköterskeutbildningen. Denna omfattar numera en tvåårig sjuksköterskeutbildning och vidare en fyraårig postgymnasial sjuksköterskeutbildning. Den tidigare utbildningen var treårig. Jag anser att två plus två är mer än tre och menar att den utbildning som sjuksköterskorna får mer än väl svarar mot vad patienterna och underställd personal behöver och vad de läkare fordrar som sjuksköterskorna samarbetar med.

Jag vill arbeta med den inriktning som Gullan Lindblad här har talat om.

Anf. 27 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag är tacksam för detta engagemang från utbildningsministerns sida. Det är bra att det förhåller sig på det sättet. Jag tror nämligen att det är nödvändigt i detta sammanhang.

Jag är dock litet ängslig för att debatten om den svenska gymnasieskolan och kvaliteten på denna kan influera, och att vi kanske inte har så mycket av praktisk verksamhet i den svenska sjuksköterskeutbildningen. Det är kanske det som ligger oss i fatet. Jag hoppas naturligtvis att utbildningsministern med emfas arbetar för att få till stånd en lösning. Dessutom vill jag fråga: Om utbildningsministern skulle stå inför det faktum att man trots allt inte kommer fram till en lösning, är då utbildningsministern beredd att vidare utreda frågan och eventuellt också föreslå vissa kompletteringar?

Anf. 28 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Det är uteslutande av hänsyn till sjuksköterskorna som jag anser att det är av intresse att få den här frågan löst. Jag har ingenting emot att svenska sjuksköterskor stannar i Sverige och tjänstgör här, sedan de väl är utbildade. Men jag menar att de skall ha tillgång till en fri nordisk arbetsmarknad. Det finns goda skäl att anse dem kompetensmässigt väl jämställda med övriga sjuksköterskor.

Anf. 29 GULLAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag vill verkligen understryka det faktum, att om vi har en gemensam nordisk arbetsmarknad, skall den också gälla, inte minst inom ett

sådant yrkesområde som sjuksköterskans, vilket – som jag tidigare sade – sedan decennier tillbaka har ett mycket gott anseende. Det är således mycket tråkigt om någonting negativt skulle ske här.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

Om svenskundervisningen för invandrare

9 § Svar på fråga 1985/86:133 om svenskundervisningen för invandrare

Anf. 30 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Gunnel Liljegren har frågat mig dels när regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till lag om kommunernas skyldighet att anordna grundläggande svenskundervisning för invandrare, dels när regeringen avser att utfärda riktlinjer för lärarkompetens för sådan undervisning.

På den första delfrågan vill jag erinra om att jag så sent som torsdagen den 24 oktober här i kammaren, i ett svar på en fråga av Ylva Annerstedt, meddelade att regeringen avsåg att inom kort förelägga riksdagen en proposition med bl. a. förslag till en lag om grundläggande svenskundervisning för invandrare. Regeringen har vid dagens sammanträde beslutat att förelägga riksdagen en sådan proposition.

De bestämmelser avseende svenskundervisningen för vuxna invandrare som regeringen skall utfärda, bl. a. för lärarkompetens, kommer att meddelas snarast möjligt efter det att riksdagen behandlat det nämnda lagförslaget.

Anf. 31 GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret.

Regeringens organisationskommitté som tillsattes för att utarbeta en läroplan för SFI, fastställa lärarkompetens, utarbeta lagtext och konstruera ett statligt schablonbidrag har tagit tid på sig.

Den frihet som riksdagen lämnade kommunerna att välja organisationsform har föranlett några promemorior och andra skrivelser till Kommunförbundet. Men de verkligt svåra pusselbitarna saknas fortfarande, och regeringen har ju inte förrän i dag aviserat ett lagförslag.

När det gäller den fortsatta SFI-utbildningen är förvirringen stor ute i kommunerna, och inte ens så stora kommuner som Stockholm och Göteborg har bestämt hur de egentligen skall ha det. Ett fastställande av den lärarkompetens som skulle krävas var en springande punkt i SFI-reformen. Därvidlag saknas regeringens direktiv. Alla är på det klara med att dispenser måste kunna beviljas under en övergångstid, men kommunerna bör snart få veta vad som skall gälla framgent.

Jag vill fråga om det inte är en omvänd tågordning att först presentera lagförslaget och senare fastställa lärarkompetensen. Enligt min uppfattning bör lagförslaget och schablonbidraget basera sig på bl. a. vilken lärarkompetens man kräver.

Anf. 32 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Det kan naturligtvis råda delade meningar om vad som är den rätta turordningen. Regeringen har ansett att riksdagen först bör pröva om

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Oms. k. frizoner inom
högskolan*

kommunerna genom lag skall åläggas den här skyldigheten – att fastställa hur lång utbildningen skall vara och vilka grupper som skall omfattas av den. När dessa regler är fastställda och det klarats ut hur finansieringen skall ske, kan regeringen gå vidare med detaljbestämmelser.

Anf. 33 GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Jag har tidigare fört fram misstanken att undervisningen i fortsättningen skulle komma att bedrivas huvudsakligen av cirkelledare, vilket skulle bli en besparing – ytligt sett och på mycket kort sikt visserligen – för staten. Men det finns numera en lärarutbildning speciellt inriktad på svenska för vuxna invandrare, och likaså finns det ett stort antal SFI-lärare inom AMU, vilka nu riskerar att bli utan arbete. Det är en lärarkategori vars kompetens redan motsvarar de av AMU fastställda kompetenskraven, som är ganska höga. Kommunerna svävar ännu i ovisshet om hur schablonbidraget skall beräknas och vilken lärarutbildning som skall vara den normala.

Reformen skall träda i kraft den 1 juli 1986, och många samordningsfrågor och organisationsfrågor återstår. Avser utbildningsministern att ge kommunerna besked under denna termin?

Anf. 34 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Som jag förut framhöll är det naturligt för regeringen att avvakta innehållet i riksdagens beslut, innan vi går vidare. Men en del av de frågor som här togs upp är behandlade redan i lagförslaget.

Anf. 35 GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Jag hoppas att lagförslaget också följer riksdagens beslut i det avseendet, att kommunerna skall kunna lägga denna undervisning inom komvux. Kommitténs promemoria till Kommunförbundet har därvidlag varit ganska oklar, medan utbildningsutskottet sade ifrån att enligt utskottets mening bör en kommun kunna välja att själv anordna grund-SFI inom den kommunala vuxenutbildningen. Kommer denna möjlighet att finnas?

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1985/86:181 om s. k. frizoner inom högskolan

Anf. 36 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Alf Svensson har frågat mig om jag avser att fullfölja min företrädares intentioner att införa s. k. frizoner på högskolans område.

Min företrädare inledde under sommaren och hösten en diskussion inom högskolan om möjligheterna att förbättra verksamheten och effektivisera administrationen genom försök med minskad reglering. Några förslag har redan kommit till departementet, och en diskussion pågår på flera universitet och högskolor. Jag avser att inom den närmaste tiden med bl. a. ledningarna för högskoleenheterna diskutera hur vi skall gå vidare i detta arbete. Jag har erfarit att många av de regler som upplevs som hämmande för högskoleverksamheten inte är specifika för högskolan utan snarare en del av den generella

regleringen av den statliga förvaltningen. Jag kommer därför att diskutera med mina kolleger i regeringen om möjligheten inom högskolan att göra försök med undantag även från sådan generell statlig reglering.

Anf. 37 ALF SVENSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Jag är helt nöjd med det. Nu väntar vi förstås på realiserandet av det som utlovats.

Vi inom högskolestyrelserna fick till uppgift av förra utbildningsministern att under sommaren tänka över möjligheterna till försöksverksamhet med frizoner. Utbildningsministern skulle sedan återkomma till frågan efter sommaruppehållet. Jag tror att man har tänkt en hel del konstruktivt för att förbättra kvaliteten och för att rationalisera ut i högskolorna.

Herr talman! Jag ser fram emot kontakter med utbildningsministern för att göra våra högskolor bättre kvalitativt.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1985/86:161 om sysselsättningen i Karlskoga-Degerfors-regionen

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Gunnar Ström har frågat industriministern om vilka åtgärder han är beredd vidta för att skapa ny sysselsättning i Karlskoga-Degerfors-regionen.

Frågan har överlämnats till mig.

Bakgrunden till frågan är omstruktureringen inom specialstålsindustrin och dess effekter på sysselsättningen i regionen.

Efter vad jag har inhämtat har länsarbetsnämnden i Örebro län föreslagit ett program för att successivt förstärka arbetsförmedlingarna i Karlskoga och Degerfors. Viss förstärkning har redan skett. Vidare planeras att utöka resurserna på AMU-centrumet i Karlskoga. Antalet platser i stiftelsen Samhällsföretag har utökats med 20 resp. 15 platser i Karlskoga och Degerfors. Punktinsatser planeras för en förstärkt platsackvisition.

I proposition våren 1984 (prop. 1983/84:157) till riksdagen lämnade regeringen ett förslag till statlig medverkan till en ny ägarstruktur inom rostfrisektorn inom specialstålsindustrin.

Förslaget har därefter godkänts av riksdagen (AU 1983/84:23, rskr. 352, NU 35, rskr. 320).

En viktig förutsättning för statens medverkan var att stålföretagen åtog sig att gemensamt satsa 100 milj. kr. i ett särskilt bolag, Bruksinvest. Bolagets uppgift är att skapa nya arbetstillfällen i Bergslagen och främst på de orter som berörs av omstruktureringar. Bruksinvest har en betydande del av sina medel kvar för ytterligare åtgärder inom Bergslagen.

Vidare har Bofors stiftelse för näringslivsutveckling tillkommit för att utveckla företaget i Karlskogaregionen.

Möjligheter till lokaliseringstöd och insatser för företagsutveckling och spridning av ny teknik med syfte att skapa ny sysselsättning på orter i

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om sysselsättningen i
Karlskoga–Degerfors-regionen*

Bergslagen redovisades i nämnda specialstålsproposition.

Nu gäller det för alla berörda parter att målmedvetet arbeta vidare och på bästa sätt ta till vara alla befintliga resurser för att utveckla en ny livskraftig näringslivsstruktur som kan ge nya arbetstillfällen i regionen.

Anf. 39 GUNNAR STRÖM (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Anledningen till att jag ställde frågan är att folket i Karlskoga–Degerfors-regionen känner stor oro – för att inte säga att folk är sjuka – på grund av den depression som man känner efter att i 15 år ha levt under trycket av struktureringar, struktureringar som hårt har drabbat sysselsättningen.

Jag vill peka litet grand på vad som har hänt. År 1970 var vid Degerfors Järnverk 2 200 personer anställda. I dag är 1 160 personer anställda, en minskning med över 1 000 personer. Hasselfors Bruks AB hade en bultfabrik som 1980 hade 210 anställda. Där finns det i dag kvar 70, en minskning med 140. AB Bofors-Kilsta Componenta hade 1975 hela 8 325 anställda. I dag är antalet 6 945, det är en minskning med nära 1 400 personer.

Vad som dessutom kommer att hända inom den närmaste framtiden är att 193 personer vid Degerfors Järnverk har varslats om uppsägning fram till den 1 juli 1986. Vid Nordform, dotterbolag till Nya Avesta, är 21 personer varslade. Kilsta Componenta säljer sitt stålverk och sitt valsverk, vilket kommer att göra att 180 personer berörs.

Dessutom skall man veta att det vid Bofors inom den här regionen förhandlas om permitteringar. 90 personer skall permitteras under hösten, och under det första halvåret 1986 får vi räkna med att flera hundra kommer att bli permitterade.

Det är mycket viktigt att det sker en nystrukturering, så att vi får en ny industri.

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Låt mig säga att jag är mycket medveten om den oro som människor känner i det här området. Den oron delas av länsarbetsnämnden, som är beredd att göra särskilda insatser.

Vidare har, som vi har sagt, de företag som varit inblandade i omstruktureringen lovat att ställa upp. Jag har tidigare i den här kammaren, liksom industriministern, ganska kraftigt kritiserat Bruksinvest. Glädjande nog kan nu sägas att man har börjat arbeta på ett mycket mer positivt sätt än tidigare. Såvitt jag vet finns det ett antal intressanta projekt som man arbetar med. Jag förutsätter att också den här aktuella regionen kommer att få del av pengarna.

Jag är alltså mycket medveten om de svårigheter som finns. Vi får försöka att gemensamt hjälpa till att lösa dem.

Anf. 41 GUNNAR STRÖM (s):

Herr talman! Jag håller med statsrådet om att det har blivit litet bättre. Det har kommit fram litet fler småföretag i regionen än tidigare. Men småföretagen ger bara arbete åt två eller tre personer, och det tar mycket lång tid att suga upp de stora mängder människor som slängs ut från de företag som jag

har räknat upp.

Men jag håller med statsrådet om att vi skall göra allt för att försöka att verkligen klara ut svårigheterna. Som jag sade är det dock många människor i den här regionen som just nu inte mår bra. Jag känner därför tacksamhet för det svar som jag har fått av arbetsmarknadsministern. Det inger ändå ett hopp om att ni inser problemen och kommer att hjälpa oss.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

Om förtidspensioneringarna

Meddelande om interpellationssvar

12 § Svar på fråga 1985/86:172 om förtidspensioneringarna

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Lars Ulander har frågat mig om regeringen kan acceptera att 58,3-årspensioneringarna på nytt ökar i omfattning.

Regeringen kan självfallet inte acceptera en sådan utveckling. Frågan om 58,3-årspensioneringar utreds för närvarande med förtur inom pensionsberedningen.

Om utvecklingen så kräver är regeringen beredd att pröva övergångslösningar i avvaktan på utredningens förslag. Dessa bör gå ut på att arbetsgivaren får ett reellt betalningsansvar för den personal som sägs upp efter frångående av turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd. I ett sådant förslag bör man också överväga om villkoren för förtidspensionering av arbetsmarknadsskäl skall ändras så att en noggrannare prövning görs innan en person förtidspensioneras. Pensioneringar bör endast tillåtas i undantagsfall och först sedan alla möjligheter att ge de uppsagda nya arbeten uttömts.

Anf. 43 LARS ULANDER (s):

Herr talman! Eftersom jag är helt nöjd med svaret, inskränker jag mig till att tacka arbetsmarknadsministern för detsamma.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Meddelande om svar på interpellation 1985/86:35

Anf. 44 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag vill meddela att Nic Grönvall inte kunnat ta emot svaret på sin interpellation om tillämpningen av vinstdelningsskatten på föreslagen dag. Efter överenskommelse med interpellanten kommer svaret att lämnas tisdagen den 26 november.

Om gränsen mellan beskattning och konfiskation

Anf. 45 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Vad jag kan förstå är Hugo Hegelands fråga närmast föranledd av den senaste tidens uppmärksamhet kring beskattningseffekterna vid arv av mycket stora aktieförmögenheter. Jag har för min del konstaterat att den nuvarande ordningen kan ge otillfredsställande resultat till följd av att man vid arvsbeskattning inte tar någon hänsyn till den latent skatteskuld som kan sägas belasta aktier. Jag har därför bett arvs- och gåvoskattekommittén (Fi 1984:02) att behandla den frågan med förtur. Jag räknar med att riksdagen skall kunna föreläggas förslag om ändrade regler under våren 1986. Som jag tidigare uttalat kan det också finnas skäl att överväga en sänkning av själva skatteuttaget vid arv och gåvor.

När det gäller inkomstbeskattningen vill jag bara påminna Hugo Hegeland om att en väsentlig sänkning av inkomstskatten skett under åren 1983–1985.

Anf. 46 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Något fel på finansministerns förstånd är det inte; närmast kan man säga att frågan är föranledd av den senaste tidens debatt, men jag kan ändå påminna om att jag väckte en motion till föregående riksdag med anledning av Kistnerfallet, där just reavinstbeskattningen tillsammans med arvsskatten fick så olyckliga effekter att arvingar kunde bli skyldiga staten 1:50 kr. per ärvd tusenlapp när arvet översteg 6 milj. kr. Men det är faktiskt inte den viktigaste punkten i det här sammanhanget, utan det är om inte själva arvsbeskattningen har ett konfiskatoriskt drag när man får dessa otroliga effekter.

Det är ju positivt att finansministern uttalar att det finns skäl att överväga en sänkning av själva skatteuttaget vid arv och gåvor, men kan inte finansministern sträcka sig litet längre och säga att det finns mycket starka skäl för att överväga en sådan sänkning?

Det har tidigare sagts att det beror på inflationen att de höga arvsskatterna får den här effekten. Men i själva verket är det den gamla kvarlåtenskapskatten som spökar. Den infördes 1947 och gav upphov till väldig kritik, som t. o. m. regeringen tog intryck av. Man avskaffade kvarlåtenskapskatten 1958. Men då var man tyvärr, herr talman, så diabolisk att man bakade in kvarlåtenskapskatten i den nya arvsskatten. Det är därför vi har dessa orimliga arvsskatter på 70 % när förmögenheten överstiger 6 miljoner, för att inte nämna litet lägre belopp – man skattar bort hälften redan vid ett arv av en förmögenhet på 800 000 kr.

Vilka direktiv har finansministern egentligen givit kommittén? Skall den inta en mycket mer positiv ståndpunkt till att det här behövs en radikal omprövning, inte bara från enskilda personers synpunkt utan framför allt från samhällsekonomisk synpunkt?

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 47 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Några omedelbara åtgärder av det slag Erik Hovhammar efterlyser planeras inte för närvarande. För vissa generationsskiftesfall kan naturligtvis de överväganden om lättnader i arvsbeskattningen av aktier som jag tidigare gett till känna komma att få betydelse. I övrigt anser jag att resultatet av 1980 års företagsskattekommittés (B 1979:13) arbete bör avvaktas innan man vidtar åtgärder som specifikt tar sikte på generationsskiften i familjeföretag.

Anf. 48 ERIK HOVHAMMAR (m):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret.

Jag tycker det är beklagligt att regeringen inte vill skynda på kommittén också när det gäller småföretagens arvs- och gåvoskatteproblem. Det är en nyttig information för alla de småföretagare som går i investeringstankar. Regeringen tycker alltså att nivån på de nuvarande arvs- och gåvoskatterna är så tillfredsställande att de inte behöver sänkas under de närmaste åren.

Det var i och med Fredrik Lundbergs beslut att flytta till Schweiz som socialdemokraterna började allvarligt diskutera om nuvarande arvs- och gåvobesättning är rimlig. Jag tycker det är beklagligt att det skall behövas en storföretagares svåra ekonomiska problem vid eventuellt frånfälle för att få i gång en sådan diskussion. De extremt höga arvs- och gåvoskatterna i vårt land har länge utgjort ett problem för ägare till småföretag – det är säkerligen finansministern väl bekant.

Det är ingen överdrift att säga att den maktkoncentration inom näringslivet som vi ser i dag delvis är en följd av de oerhört höga belastningarna på familjeföretagen. Faktum är att inget framgångsrikt småföretag i dag kan – utan orimliga effekter – på ett naturligt sätt överföras till nästa generation genom arv eller gåva.

Många ägare till småföretag undrar i likhet med mig: Kommer den lindring av arvsskatten som aviseras från finansdepartementet också att omfatta småföretag med substansvärden mellan 5 och 10 milj. kr.?

Sverige har i dag den högsta skattesatsen när barn ärver: 70 % för poster över 6 milj. kr. Jag tycker att finansministern bör ge oss ett svar på följande fråga: Vilken metod för skattesänkning vid generationsskiften i familjeföretag anser finansministern vara bäst?

Anf. 49 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag såg alldeles tydligt att Erik Hovhammar satt i kammaren när jag besvarade Hugo Hegelands fråga och gav till känna min uppfattning att skatteuttaget vid arv och gåva borde sänkas. Därför förstår jag inte riktigt varför Erik Hovhammar menar att småföretagarna nu har anledning till misströstan över att regeringen inte vill sänka arvsskatterna.

När det sedan specifikt gäller småföretagens arvsbesättning vet Erik Hovhammar möjligen att man har bearbetat den frågan länge, såvitt jag vet i 20 år, utan att nå något resultat. Det är alltså inget enkelt problem. Att det är

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om ändrade regler för
sökning inom folkbok-
föringen*

svårare än vad Erik Hovhammar vill göra gällande tror jag framgår av att vi under sex år hade borgerliga regeringar som inte gjorde ett dugg åt den här saken.

Anf. 50 ERIK HOVHAMMAR (m):

Herr talman! I dag nödgas det ena familjeföretaget efter det andra, inte minst i mina hemtrakter i Småland, överlåta sig till investmentbolag och börsnoterade företag därför att de inte anser sig kunna klara arvs- och generationsskiftesproblemen. Det måste väl ändå, herr finansminister, vara något att fundera över.

Jag vill fråga: Tycker finansministern att det är en lycklig utveckling att allt fler små och medelstora företag kommer att överlåtas till investmentföretag och stora börsnoterade företag och därigenom ytterligare befästa maktkoncentrationen i den svenska ekonomin och det svenska näringslivet?

Anf. 51 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag skall svara Erik Hovhammar: Nej, det tycker jag inte.

Anf. 52 ERIK HOVHAMMAR (m):

Herr talman! Jag tackar för detta raka och korta svar. Jag förväntar mig då att finansministern snarast vidtar åtgärder som innebär att den här fantastiskt stora försäljningen av småföretag upphör. Det kan bäst ske genom att ni på den punkten intar en mer generös inställning när det gäller arvs- och gåvoskatter än vad ni tidigare har gjort.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1985/86:188 om ändrade regler för sökning inom folkbokföringen

Anf. 53 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Frågan som har ställts till justitieministern har överlämnats till mig.

En förutsättning för att samhället skall kunna fullgöra sina funktioner är i många fall att en omyndigs samhörighet med en vuxen person tekniskt anges i den registrering som görs på grundval av folkbokföringen. Bor den omyndige tillsammans med flera vuxna måste man av praktiska skäl begränsa den tekniska anknytningen till bara en av dessa. Det kan alltså vara fadern eller modern eller någon annan hos vilken barnet bor. Det ligger i sakens natur att reglerna för en sådan registrering måste vara enkla och ge förutsättningar för en rationell användning av uppgifterna.

Det är sålunda endast fråga om en teknisk registreringsanknytning, som enligt min mening inte kan ses som en fråga om jämställdhet mellan kvinnor och män. Jag kan därför inte se att det föreligger något missförhållande som skulle kräva ett initiativ från min sida.

Anf. 54 LARS HJERTÉN (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret på min fråga, men jag måste säga att jag inte är nöjd med svaret.

Nog är det ett missförhållande när mannen alltid i dessa sammanhang skall stå för samhörigheten med barnet, oavsett om han är far till barnet eller ej. I en familj där modern bor ensam med sina barn är det självfallet hon som är samhörighetsperson eller anknytningsperson.

Om hon gifter sig med en man som inte har någon anknytning till familjen tidigare, alltså inte är far till barnen, övergår funktionen att vara samhörighetsperson till mannen i fråga, trots att han alltså inte har något släktskap med barnen. I varje fall i familjer som råkar ut för det här är man mycket förvånad över att det är på det sättet.

Från folkbokföringen går uppgifter vidare till andra typer av register. DAFA-SPAR t. ex. är ett personregister som bygger på folkbokföringen, och det är på samma sätt där när det gäller samhörighetsperson.

När omyndiga barn får material med posten som bygger på DAFA-SPAR och det fordras en namnteckning av en förälder är det alltid mannen, även om han inte är far till barnen, som finns med på papperet. Det är hans namn som skall skrivas under. I andra sammanhang, t. ex. folk- och bostadsräkningen, är det alltid mannen som får blanketten att fylla i, oavsett hur kort tid han har funnits i familjen.

Att finansministern tycker att detta är ett system som är bra och inte behöver ändras, tycker jag är något märkligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1985/86:189 om befrielse för sparbanken från vinstdelningskatt

Anf. 55 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Bertil Danielssons fråga innehåller två delfrågor. Med anledning av den första delfrågan vill jag erinra om att regeringen enligt gällande lagstiftning inte kan befria från vinstdelningskatt.

Som svar på den andra delfrågan vill jag säga följande. Lagen om vinstdelningskatt tillämpas första gången vid 1985 års taxering. Taxeringsnämndernas arbete med denna taxering har just avslutats. Det är enligt min mening lämpligt att nu – i enlighet med riksdagens intentioner vid beslutet om löntagarfonder hösten 1983 – ställa samman erfarenheterna från taxeringsarbetet och de synpunkter på skattens utformning som framförts från olika håll. En översyn av vinstdelningskatten kommer därför att göras inom finansdepartementet.

I det sammanhanget kommer frågan om vinstdelningskattens effekter vid olika typer av samgående mellan företag upp. Jag vill inte uttala mig generellt om vilka förslag från regeringens sida som kan bli aktuella i den delen. Men givetvis kommer det att utredas om reglerna vad gäller fusionerande sparbanker kan utformas så att vinstdelningskatten inte kommer att utgöra

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

något hinder för fusioner som från samhällelig synpunkt är angelägna. Dessa regler bör i sådant fall bli tillämpliga fr. o. m. den 1 januari 1986.

*Om det s. k. Uddevalla-
paketet*

Anf. 56 BERTIL DANIELSSON (m):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret på min fråga. De problem jag tar upp i min fråga är både högst verkliga och dagsaktuella.

Runt om i landet står sparbanker beredda att gå samman för att stå bättre rustade inför framtiden. Dessa strukturförändringar är både nödvändiga och önskvärda. Men fusionerna kan i de flesta fall inte fullföljas därför att kostnaderna – eller rättare sagt skatterna – blir så stora att fusionsplanerna måste läggas på is. Det är vinstdelningsskatten till löntagarfonder som sätter käppar i hjulen. De reserver som finns hos en fusionerande bank i form av exempelvis värde reglerings konto ökar den andra bankens lagerreserv och skall då beskattas enligt lagen om vinstdelningsskatt.

För den måttligt stora Sparbanken i Kalmar kommer skatten att bli ca 15 milj. kr. när banken går samman med Sparbanken Kronan. Det är en helt orimlig belastning. Fusionen i detta aktuella fall fullföljs därför inte så länge nuvarande skatteregler finns kvar eller om dispens inte kan medges.

I avvaktan på att hela systemet med löntagarfonder avvecklas och vinstdelningsskatten med den frågade jag huruvida det var möjligt att ge dispens eller att förändra skatten så att sparbanker inte drabbas. Finansministerns svar var i sin andra del positivt, och jag hoppas nu att förslag kommer i sådan tid att hindren snarast undanröjs. Dessa fusioner kommer att avstanna, om ingenting händer. Det är alltså bråttom.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1985/86:135 om det s. k. Uddevallapaketet

Anf. 57 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Leif Olsson har frågat mig vad regeringen avser vidta för åtgärder för att intentionerna i Uddevallapaketet skall fullföljas.

Regeringen presenterade den 23 januari 1985 ett förslag till en serie åtgärder som skulle skapa ny sysselsättning i Uddevallaregionen med anledning av Uddevallavarvets kommande nedläggning.

Regeringens förslag omfattade åtgärder inom områdena industri-, regional-, arbetsmarknads-, transport- och turistpolitik. Riksdagen har i allt väsentligt ställt sig bakom regeringens förslag.

De industri- och regionalpolitiska åtgärder som vidtagits och planeras har till mål att skapa en ny stabil industriell bas i regionen.

Av de beslutade åtgärderna har följande påbörjats eller genomförts:

Ett investmentbolag har bildats med uppgift att skapa nya industrier i regionen och ta vara på expansionskraften i befintliga företag.

Ett program för företagsförnyelse och teknisk utveckling i regionen har utarbetats av styrelsen för teknisk utveckling och Chalmers tekniska högskola, och styrelsen för teknisk utveckling har tillförts extra anslag för teknikupphandling och teknikspridning i regionen.

Den regionala utvecklingsfonden har tillförts ytterligare statliga medel för särskilda insatser.

Överläggningar om företagsetableringar i Uddevallaregionen har genomförts av regeringen och bl. a. resulterat i att Volvo Personvagnar AB har beslutat att i Uddevalla etablera en personvagnsfabrik som kommer att sysselsätta 1 200 personer.

Regeringen har beslutat att regionalpolitiskt stöd tillfälligt skall kunna lämnas i de mest berörda kommunerna, vilket innebär att bl. a. lokaliseringsstöd kan beviljas för nyetableringar och expansion. Intresset för detta stöd är stort.

Länsstyrelsen har tillförts extra anslag för lokala utvecklingsinsatser.

En serie åtgärder har vidare vidtagits inom de arbetsmarknads- och transportpolitiska områdena. Åtgärderna inom dessa områden syftar till att skapa gynnsamma förutsättningar för näringslivet i Uddevallaregionen.

Åtgärder har vidtagits för att stimulera verksamhet inom turism och utnyttjandet av havsresurser.

Åtgärderna för att skapa en ny framtid för Uddevallaregionen har kommit i gång och arbetet med dem fortskrider planenligt och fungerar tillfredsställande. Jag hyser alltså ingen oro för att intentionerna i Uddevallapaketet ej skall fullföljas.

Anf. 58 LEIF OLSSON (fp):

Herr talman! Jag tackar industriministern för svaret.

Anledningen till att jag tar upp frågan är samma pressmeddelande den 23 januari i år som industriministern hänvisar till. Där står att alla anställda på varvet skall få jobb eller utbildning som skulle möjliggöra nytt arbete. Man talar också om individuella lösningar.

Nu är vi halvvägs. Oron och osäkerheten är stor, inte minst bland de något äldre anställda, låt oss säga mellan 45 och 60 år, som jobbat kanske hela sitt vuxna liv på varvet och ser svårigheterna ute på den ordinarie arbetsmarknaden i dag. På Skandiaverken i Lysekil, dotterföretag till Uddevallavarvet, är i stort sett bara en tredjedel av arbetsstyrkan kvar. Där är givetvis frågorna många och osäkerheten stor inför framtiden.

Tiden går nu fort. Vi är nästan framme vid 1986 års ingång. Bland de drygt 900 personer som i dag ännu inte fått någon lösning på sina sysselsättningsproblem finns det många som frågar vad det blir av dem som individer i samband med detta stora miljardpaket. Vi får inte glömma individerna i sammanhanget.

I anledning av industriministerns svar vill jag ställa frågan: Kan industriministern tänka sig att om så erfordras förlänga den tid då Uddevalla, Lysekil och Munkedals kommuner är temporärt inplacerade i stödområde C, så att detta skulle kunna gälla även en tid efter utgången av 1986?

Anf. 59 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! I november 1985 har 66 företag, förutom Volvo, ansökt om lokaliseringsstöd. Därav är 25 nyetableringar. Detta skall ge en sysselsättningseffekt på över 1 000 arbetstillfällen.

Av dessa ärenden kommer beslut att fattas i 35 fall med en sysselsättnings-

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om dets. k. Uddevalla-
paketet*

effekt på ca 400 vid november månads utgång.

Ett tiotal projekt bearbetas av Uddevalla Invest och tre är nära genomförandestadiet. Sysselsättningseffekten av dessa tre är beräknad till 150. En projektorganisation har byggts upp i anslutning till varvet. Riktade insatser kommer att omfatta 1 900 personer. I dag går 330 personer i utbildning, och planering finns för ytterligare 200. Arbetet är i gång när det gäller STU och Chalmers. Ett stort antal företag i regionen har besökts, och ett flertal projekt har påbörjats. Jag menar alltså att ett stort antal projekt har kommit i gång.

Anf. 60 LEIF OLSSON (fp):

Herr talman! Det här är verkligen viktiga besked för de anställda vid Uddevallavarvet. Det är viktigt att regeringen med största allvar nu uppmärksam följer utvecklingen i Uddevalla- och Lysekilsregionen. Resultatet av dessa stora företagsnedläggningar får bara inte bli ett stort antal utslagna människor. Det handlar oftast om individer som hela sitt liv arbetat på varvet och inte har någon annan utbildning. Det är utomordentligt viktigt att de här problemen löses.

Anf. 61 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag ber att få påpeka för kammaren och för herr Olsson att regeringen när det gäller Uddevalla har satt in väldigt många åtgärder. De åtgärderna kommer att ge sysselsättningseffekt. Redan i dag har en fjärdedel av dem som vid årsskiftet 1984-1985 var varvsanställda fått nytt arbete. Påfallande stor andel av dessa har anställts av små och medelstora företag i regionen.

Herr Olsson menar uppenbarligen att det har gjorts för litet för Uddevalla-regionen och att de åtgärder som har satts in inte kommer att ge avsedd eller tillräckligt snabb effekt. Från flera håll i landet har jag fått och får utstå kritik för att regeringen gjort för mycket för Uddevalla och att de insatta åtgärderna kommer att ge för stor effekt. Sådan kritik får jag leva med. Det ena slaget av kritik får väl balansera det andra.

Anf. 62 LEIF OLSSON (fp):

Herr talman! Jag vill bara hänvisa till vad t. ex. verkstadsklubbens ordförande på varvet i en intervju i Bohuslänningen nyligen har sagt, att det blir svårare att kontrollera uppgörelser mellan facket och företagsledningen ju längre fram man kommer. Det tror jag är oemotsägligt. Vidare säger han att det är svårt att veta om all utbildning här kommer att leda till jobb.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1985/86:147 om verksamheten vid Stiftelsen Institutet för Företagsutveckling (SIFU)

Anf. 63 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Lars Ahlström har frågat mig vilka åtgärder regeringen överväger med anledning av riksrevisionsverkets rapport om Stiftelsen Institutet för Företagsutveckling (SIFU).

Riksrevisionsverket lämnade sin rapport om SIFU till industridepartementet den 10 oktober i år. Rapporten har nyligen skickats ut på remiss. Remisstiden går ut den 10 januari 1986. Jag vill inte nu uttala mig om vilka åtgärder rapporten kan komma att föranleda.

Anf. 64 LARS AHLSTRÖM (m):

Herr talman! Jag tackar industriministern för svaret och förstår att han nu när rapporten har sänts ut på remiss inte kan nämna något vidare om vilka åtgärder regeringen eventuellt kan komma att företa sig. Jag vill emellertid komma med några synpunkter.

När kammaren den 20 mars debatterade näringsutskottets betänkande som just berörde den här frågan, framhöll jag de stora problem som utlokaliseringen av större delen av SIFU medfört, bl. a. stor personalomsättning och en hyressättning som vida överstiger den i Stockholm. Det är anmärkningsvärt att man nu för tredje året i följd kan läsa i årsberättelsen att en anpassning till marknadsmässiga hyror inte kunnat göras. Hyresskulden till fastighetsägaren, kungl. byggnadsstyrelsen, har stigit från 14 miljoner förra året till 18,7 miljoner i år.

Anledningen till min fråga är att jag med oro kan konstatera att endast en tredjedel av kursdeltagarna kommer från småföretag, medan 40 % av samtliga deltagare i SIFU:s kursverksamhet kommer från offentlig förvaltning. Ändamålet med SIFU är att genom fortbildningsverksamhet stärka småföretagens livskraft och utveckling. Det var också motivet till att hantverksorganisationen 1922 bildade Hantverksinstitutet i akt och mening att bistå hantverkare och övriga småföretagare i deras vällovliga och viktiga ambition att fortbilda sig.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1985/86:168 om befolkningskoncentrationen i Stockholms län

Anf. 65 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Per-Ola Eriksson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att minska befolkningskoncentrationen till Stockholms län och stoppa avfolkningen av skogslänen.

Under perioden 1983–1984 har befolkningstillväxten i Stockholmsregionen uppgått till sammanlagt ca 18 000 personer.

Denna befolkningstillväxt beror till hälften på födelseöverskott och inflyttning från utlandet. Endast till hälften beror Stockholms läns folkök-

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om verksamheten vid
Stiftelsen Institutet för
Företagsutveckling
(SIFU)*

Om befolkningskoncentrationen i Stockholms län

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

Om befolkningskoncentrationen i Stockholms län

ning på en nettoutflyttning från övriga delar av landet. De inflyttande till Stockholm kommer från alla delar av landet och är jämnt fördelade över alla län.

När det gäller befolkningsutvecklingen inom skogslänen bör framhållas att den negativa utvecklingen i dessa under de senaste åren i ungefär lika stor utsträckning berott på födelseunderskott som på flyttningsförluster. De senaste årens ökade nettoutflyttning från skogslänen beror inte främst på en ökad utflyttning utan på att inflyttningen minskat mer än vad utflyttningen gjort. Totalt sett har den geografiska rörligheten till och från skogslänen minskat i omfattning, vilket innebär att det rullar färre flyttlass nu än för några år sedan.

Regeringen har genomfört en rad åtgärder för att förbättra den regionala balansen till framför allt skogslänens förmån. Den första åtgärden är den allmänna förstärkning av näringslivets villkor och internationella konkurrenskraft som åstadkommit. Det har lett till ökade vinster, ökad sysselsättning och ökade investeringar i industrin i såväl skogslänen som i landet i övrigt.

Till detta kommer kraftigt ökade regionalpolitiska satsningar. De ordinarie anslagen har fördubblats samtidigt som massiva insatser gjorts i särskilt drabbade regioner och orter. Norrbotten, Bergslagen och Jämtland är några exempel där särskilda satsningar gjorts vid sidan av de ordinarie medlen. Även inom arbetsmarknadspolitiken har särskilda satsningar gjorts.

Regeringen är självfallet medveten om att problemen fortfarande är störst i skogslänen. De åtgärder som vidtagits är dock långsiktigt verkande åtgärder, vars fulla effekter för sysselsättnings- och befolkningsutveckling blir mer märkbara först efter ett antal år.

Anf. 66 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka industriministern för svaret på min fråga. Jag tvingas emellertid konstatera att han egentligen inte har svarat särskilt mycket på frågan utan närmast har refererat till vad som har varit, och historien känner vi till.

Jag tycker dock att industriministerns historiebeteckning var litet begränsad. Han hade kunnat lägga till befolkningsförändringen under 1985, och då skulle han ha fått fram ett tal som visar att Stockholmsregionens befolkning har ökat med nära 30 000 personer under den tid industriministern har haft ansvaret för regionalpolitiken. Det här innebär att av rikets befolkningsökning under den tid industriministern haft ansvaret för regionalpolitiken har över 100 % fallit på Stockholmsregionen.

Vi vet att Stockholms regionplan pekar på ytterligare befolkningskoncentration. Det är detta som industriministern brukar kalla att regionalpolitiken har förnyats.

Jag vill fråga industriministern om det inte är på tiden att man får nya angreppssätt inom regionalpolitiken för att stoppa befolkningskoncentrationen och för att stoppa denna regions befolkningsökning, i syfte att därmed lägga grunden för en bättre miljö. Den snabba befolkningsökningen medför nämligen miljöproblem, trafikproblem och bostadsproblem. Köerna till bostadsförmedlingarna blir allt längre. Är inte industriministern beredd att

pröva nya inslag i regionalpolitiken?

Ett inslag skulle kanske kunna vara att företag och myndigheter själva fick stå för de flyttningskostnader som det innebär att flytta människor. På det sättet skulle kostnaderna bli tunga för företagen, och de skulle få motiv att lokalisera sin verksamhet till andra delar av landet. Är industriministern beredd att pröva en sådan lösning?

Anf. 67 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Per-Ola Eriksson är litet oförsiktig när han beskriver utvecklingen.

Nettoutflyttningen från skogslänen var mycket positiv 1974–1976, när landet hade en socialdemokratisk regering. Utflyttningen avtog fr. o. m. 1977, då de borgerliga tog över, och svängde och blev starkt negativ 1982, när den fulla effekten av den borgerliga politiken uppnåts. Därefter har nettoutflyttningen knappast förändrats. Dessutom – jag upprepar detta – beror inte försämringen av nettot på en ökad utflyttning från skogslänen. Den beror i stället på en minskning av inflyttningen till skogslänen, dvs. totalt sett färre flyttlass.

Stockholms läns andel av befolkningen har ökat från 18,6 % till 19 % mellan 1980 och 1984, och det kan diskuteras om det finns skäl att tala om en ökad koncentration när förändringen är så liten.

Det är klart att jag är öppen för nya medel i regionalpolitiken – jag svarar ja på den frågan.

Anf. 68 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Jag tvingas konstatera att industriministern är mycket vårdslös med siffrorna. Man kan inte komma ifrån att vi haft en snabb befolkningstillväxt i den här regionen, samtidigt som det varit en snabb utflyttning från skogslänen.

Industriministern säger att minskningen i skogslänen i första hand beror på att inflyttningen inte varit särskilt stor, och det är ett riktigt påstående. Men detta är också ett bevis på att regionalpolitiken inte har fungerat under de senaste åren. Hade den fungerat hade det funnits möjligheter för människorna att flytta tillbaka och få en tryggad sysselsättning. Jag tycker inte att den argumentationen från industriministerns sida håller.

Industriministern har i tidningarna sagt att han behöver idéer och förslag till lösningar och håller dörrarna öppna. Ett förslag är: Lägg om kursen. Sätt in mer styråtgärder inom regionalpolitiken för att nå resultat.

Anf. 69 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Detta med idéer är inte så lätt – jag tror att särskilt Per-Ola Eriksson är ett belägg för det. Jag bad den regionalpolitiska utredningen att komma med förslag till en ny regionalpolitik, och Per-Ola Eriksson var en ledamot i den utredningen. De nya förslag som utredningen kom fram till återfanns i stort sett i propositionen.

Får jag tillägga följande: Nettoinflyttningen till Stockholms län är bara hälften nu jämfört med 1960-talet, och det är orimligt att påstå att vi kommit tillbaka till 1960-talets flyttningsvåg – vilket Per-Ola Eriksson påstår med

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om det ökade behovet
av socialhjälp*

jämna mellanrum. Åren 1961–1965 var nettoinflyttningen till Stockholm från övriga landet 9 500 personer per år. Åren 1966–1970 var siffran 6 600 per år, och under de senaste tre åren har inflyttningen netto varit 3 500 personer.

Herr talman! Per-Ola Eriksson framhårdar i sin debatteknik från den s. k. rapport han gav ut i somras och gör sig skyldig till en sammanblandning av siffrorna. Han skapar en bild av den regionala utvecklingen, som inte har något med verkligheten att göra.

Anf. 70 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Nej, det är faktiskt så att industriministern tycks blunda för den mycket negativa utveckling som skogslänen befinner sig i, och han blundar också för den starka regionala obalans som uppstått de senaste åren.

Jag tycker att det är beklämmande att industriministern slår sig för bröstet och då och då talar om en förnyelse av regionalpolitiken, när den samtidigt har gett så litet.

Sedan till den regionalpolitiska utredningen: Den kom inte särskilt långt därför att direktiven var sådana att vi hade en bestämd medelsram att hålla oss till och inte kunde gå utöver den.

Ett gott råd till industriministern: Lägg om kursen! Starta en offensiv mot centralisering och koncentration, men för decentralisering och regional balans.

Tredje vice talmannen anmälde att industriminister Thage Peterson anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1985/86:140 om det ökade behovet av socialhjälp

Anf. 71 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Göran Ericsson har mot bakgrund av regeringens beslut att tillsätta en grupp som skall analysera orsakerna till socialbidragens utveckling frågat mig om vilka åtgärder regeringen anser viktiga att vidta redan nu, innan gruppen är klar med sin analys. Vidare undrar han om inte en parlamentarisk grupp vore påkallad.

Göran Ericsson hävdar att man redan nu känner till orsakerna och att låga eller inga löneökningar i kombination med punktskatteökningar o. d. ligger bakom utvecklingen. I själva verket har skattetrycket varit oförändrat under den senaste mandatperioden. Realinkomsterna sjönk kraftigt under de borgerliga regeringsåren. Vi har nu lyckats bryta den utvecklingen. Vi kan t. o. m. konstatera en viss förstärkning av köpkraften. Göran Ericsson antyder att det i första hand är barnfamiljerna som inte klarar av att leva på sin lön. I verkligheten utgörs 66 % av socialbidragstagarna av hushåll utan barn, och den procentuella ökningen åren 1981–1984 har varit kraftigast i gruppen hushåll utan barn. Andelen barnfamiljer har således minskat under de senaste åren. Den största gruppen socialbidragstagare (39 %) utgörs av

ensamstående män. Ensamstående kvinnor utan barn är den grupp som har ökat mest.

Ett problem med den löpande socialbidragsstatistiken är att den ger få hållpunkter för en tolkning av vad som ligger bakom variationerna i socialbidragsutnyttjandet. Visserligen kan vi ju alla spekulera, men för att kunna vidta effektiva åtgärder måste regeringen ha ett någorlunda korrekt kunskapsunderlag.

Arbetsgruppen skall ta fram och analysera orsakerna till socialbidragsutvecklingen. Den skall inte komma med några förslag till politiska lösningar. Därför har den inte heller blivit parlamentariskt sammansatt.

Anf. 72 GÖRAN ERICSSON (m):

Herr talman! Jag vill först tacka statsrådet för svaret på min fråga. Jag trodde att socialministern i dag skulle komma med någon form av besked om vad som skall göras *nu*, inte om vad som skall göras i det medellånga eller långa perspektivet.

Det har trots allt, som jag säger i min fråga, varit en tid av inga eller lägre löneökningar. Här hävdar statsrådet att lönerna också under den borgerliga regeringens tid var låga eller fallande, vilket möjligen kan vara riktigt. Men familjernas marginaler är i dag utomordentligt små, och familjerna har fått problem med sin försörjning.

När jag i dag hör statsrådet Sigurdsen överraskas jag en aning, eftersom hon egentligen inte ger något svar på min fråga. Statsrådet lämnar en redovisning av en del procentsatser och gör några korrigeringar av vad jag har sagt. Socialministern framhåller t. ex. att det är fler ensamstående än familjer som får socialbidrag. Men det ges inget svar på frågan vad statsrådet är beredd att göra *i dag*.

Det är i dag som 525 000 människor enligt Aftonbladet behöver socialbidrag för sin försörjning. När arbetsgruppen är klar med sitt arbete på våren eller sommaren 1986 har kanske denna siffra stigit. Hur mycket kan vi inte veta, men den är säkert större. Det handlar i detta sammanhang naturligtvis inte om människor som sitter och gläder sig vid köksbordet, utan om människor som vrider sina händer i förtvivlan och undrar hur de skall få debet och kredit att gå ihop.

Jag tycker att landets socialminister borde prioritera denna fråga, göra den till en förstahandsfråga i departementet. Det är riktigt att man behöver en analys, men låt denna analys komma som påbröd efter tämligen omedelbara åtgärder, som jag tror att man kan fatta beslut om.

Herr talman! Även de fackliga organisationerna LO och TCO har pekat på vikten av en ny låginkomstutredning.

Anf. 73 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Göran Ericsson, det är litet svårt att i dag kunna ge besked om vilka åtgärder som skall vidtas. Jag tror nämligen att även Göran Ericsson anser att det är nödvändigt att analysera vilka grupper och vilka orsaker det är fråga om. Innan man sätter in åtgärder, måste man ha resultatet av en sådan analys. Det är därför viktigt att vi först får fram en sådan analys. Sedan får vi föra diskussioner om vilka åtgärder som behöver vidtas.

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om möjligheterna till
behandling inom den
offentliga sjukvården
för sjukdomen hirsu-
tism*

Nu får dessa människor socialbidrag. Men det är förmodligen något fel i socialförsäkringssystemet eller på något annat. Detta får vi klarhet i vid en analys.

Anf. 74 GÖRAN ERICSSON (m):

Herr talman! Jag tror att man i dag via olika kommuners socialförvaltning-
ar utan några större problem skulle kunna få ett tämligen klart och entydigt
besked om vilka åtgärder som akut bör sättas in. Det är viktigt att ha en
analysgrupp för att vi skall få en korrekt analys. Det är också viktigt att
omedelbart sätta in åtgärder. De människor som det här rör sig om arbetar
och är socialt intakta, och det är skamligt – ja näst intill en skandal – att de
inte kan försörja sig på sitt arbete.

Anf. 75 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Det har gjorts många undersökningar i kommunerna, och
det materialet skall analysgruppen i första hand samla in för att få en bild av
var orsakerna står att finna.

Överläggningen var härmed avslutad.

**22 § Svar på fråga 1985/86:141 om möjligheterna till behandling inom den
offentliga sjukvården för sjukdomen hirsutism**

Anf. 76 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Göran Ericsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta
för att bereda den grupp kvinnor som lider av sjukdomen hirsutism (ökad
hårväxt i bl. a. ansiktet) erforderlig vård inom den offentliga sjukvården.

Frågan faller inom ett område där åtgärder som vidtas kan hänföras till
såväl medicinsk som kosmetologisk verksamhet.

Jag har erfarit att kvinnor som upplever sin hirsutism som ett allvarligt
problem kan ges behandling inom den offentliga vården. Det sker bl. a. när
läkaren bedömt att diatermi (bränning av hårroten) är en adekvat terapi.

Mot denna bakgrund är jag nu inte beredd föreslå några åtgärder i denna
fråga.

Anf. 77 GÖRAN ERICSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga. Jag har
ställt den främst av två skäl.

Det ena skälet är nödvändigheten av att i detta fall få ett alternativ till den
privata vården, dvs. en vård i den offentliga vårdhuvudmannens regi.

Det andra skälet är att jag vill få ett resonemang om de udda och litet
glömda åkommorna som när de uppträder medför ett ofantligt lidande för
dem som drabbas.

Statsrådet säger att man kan få denna vård genom offentlig huvudman, och
jag tackar för det beskedet – jag hade fått ett helt annat. Låt oss försöka se till
att alla de människor som drabbas av denna typ av åkommor också får veta
att den möjligheten finns. De har nu stora bekymmer med att betala

räkningarna – det kan röra sig om belopp ända upp till 15 000 kr. – för att bli av med ett problem som medför att de inte vågar åka tunnelbana, inte vågar träffa människor osv. Det är utomordentligt viktigt att informationen når dem.

Tack än en gång för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om ideella föreningsars
skyldighet att betala ar-
betsgivaravgift för
idrottsutövare*

23 § Svar på fråga 1985/86:165 om ideella föreningsars skyldighet att betala arbetsgivaravgift för idrottsutövare

Anf. 78 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Ingrid Hemmingsson har frågat finansministern om han är beredd att ta initiativ till att en retroaktiv avgiftsskyldighet inte drabbar de ideella föreningarna.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Företrädare för idrottsrörelsen har för regeringen redovisat de problem som kan uppkomma om krav på arbetsgivaravgifter riktas mot idrottsföreningarna med anledning av en regeringsrättsdom i juni i år. Riksidrottsförbundet har också i en skrivelse av den 3 oktober redovisat sin syn på frågan och framfört vissa önskemål. Ärendet bereds för närvarande inom regeringskansliet.

Anf. 79 INGRID HEMMINGSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret, men självfallet är jag inte nöjd med det.

Detta är en viktig fråga för hela Idrottssverige. Jag har i min fråga begränsat mig till den retroaktiva avgiftsskyldigheten, eftersom det är den som utgör det akuta problemet.

Det finns en lång rad orsaker till att det är orimligt att idrottsföreningarna skall betala arbetsgivaravgifter retroaktivt. Ingen ändrar spelreglerna under pågående match, lika litet som man kan döma bort gjorda mål. Och det här är faktiskt jämförbart. Det handlar om en ny tolkning av gällande lag. Idrottsföreningarna har ju fastställt sina budgetar och skrivit sina spelarkontrakt: Där finns det alltså inga fonderade pengar. Om arbetsgivaravgifterna skall erläggas på 1984 års ersättningar och även för 1985 – för 1985 skall avgifterna betalas in för varje månad – blir det en oerhört stor ekonomisk belastning på föreningarna, en belastning som de inte klarar av. I många fall blir det helt enkelt konkurs.

Den 24 oktober hade en fråga ställts här i kammaren i samma ämne. Då svarade statsrådet att frågan för närvarande bearbetas inom regeringskansliet. Samma svar får vi här i dag. Men i dag är det den 14 november, och det brådskar för idrottsföreningarna att få besked.

Den 16 september tillsatte man på departementsnivå en grupp, bestående av representanter för idrottsrörelsen och företrädare för myndigheter, för att göra en gemensam bedömning av rättsläget. Den 23 oktober gick riksförsäk-

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om statligt stöd till
Familjehemmens riks-
förbund*

ringsverket ut med en tolkningsinformation till de lokala skattemyndigheterna utan att arbetsgruppen enats om innehållet. I den tolkningsinformationen togs inte frågan om retroaktiviteten upp. Där finns fortfarande det stora frågetecknet kvar. Därför vill jag fråga statsrådet om riks försäkringsverkets information och bedömning har något samband med ärendets beredning i departementet, eller om riks försäkringsverket agerar helt på egen hand.

Anf. 80 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Allt detta som Ingrid Hemmingsson beskriver och den situation som idrottsföreningarna befinner sig i känner jag mycket väl till. Vi är mycket väl informerade via Riksidrottsförbundet och andra om vad det här kommer att förorsaka.

Detta är en mycket komplicerad fråga inte minst juridiskt sett, och jag kan försäkra Ingrid Hemmingsson att den juridiska expertis som vi har till vårt förfogande arbetar mycket intensivt med att finna en lösning. Men för dagen kan jag inte ge något svar.

Anf. 81 INGRID HEMMINGSSON (m):

Herr talman! Riks försäkringsverkets information till de lokala skattemyndigheterna gick i stort sett ut på att om ersättningen till en idrottsutövare överstiger ett halvt basbelopp, dvs. 11 000 kr., skall den beläggas med avgifter. Det är att märka att detta är ett betydligt lägre belopp än ersättningen till Benny Westblom i det fall som regeringsrättens domslut gäller. För föreningarnas del betyder det här egentligen en skärpning av domens effekter.

Det är mycket viktigt för föreningarna att få besked, och därför ställer jag denna fråga till Gertrud Sigurdson: När kan regeringen tänkas ge besked? Jag räknar inte med att i dag få besked om innehållet, men jag och säkert hela Idrottssverige vill gärna veta när man kan tänkas få besked.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på fråga 1985/86:174 om statligt stöd till Familjehemmens riks förbund

Anf. 82 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Kenth Skårvik har frågat mig om regeringen är beredd att ge permanent stöd till Familjehemmens riks förbund.

Jag är överens med frågeställaren om att riks förbundet har stor betydelse för utvecklingen av arbetet i familjehem. Förbundet har i september i år för sitt arbete med utbildningsfrågor fått medel från socialstyrelsen. Vidare har förbundet nyligen fått stöd från Allmänna arvsfonden för inköp av kontorsutrustning.

Inom ramen för nuvarande bestämmelser finns däremot inte möjligheter till organisationsstöd för familjehemsorganisationer, av den typ som utgår till bl. a. nykterhetsorganisationer, länkorganisationer och sammanslutningar för stöd och hjälp åt narkotikamissbrukare.

En faktor att ta hänsyn till är att det finns flera olika organisationer inom detta område, dels familjehemsorganisationer, dels andra organisationer som arbetar med barn- och ungdomsfrågor.

Jag är inte nu beredd att föreslå sådana förändringar i bidragsreglerna som skulle erfordras för att gå frågeställaren till mötes. Efter vad jag inhämtat är dock socialstyrelsen beredd att ge fortsatt stöd till riksförbundet för att ytterligare utveckla dess utbildningsinsatser.

Anf. 83 KENTH SKÅRVIK (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Givetvis är jag inte glad att statsrådet inte kan ge något löfte om hjälp med statsmedel. Det är dock en mycket bra insats som Familjehemmens riksförbund gör.

Familjehemmens riksförbund bildades för 14 år sedan och är ett religiöst och politiskt obundet intresseförbund för familjer och enskilda som arbetar med familjevård inom socialtjänsten.

Familjehemmens riksförbund har i dag ca 1 500 medlemsfamiljer uppdelade i lokalavdelningar och länsavdelningar. Tre nya länsavdelningar är för tillfället under uppbyggnad.

Medlemmar är familjehem, stöd- och kontaktfamiljer, socialförvaltningar, socialsekreterare och andra intresserade.

Föreningen har under de senaste tre åren genomgått en omfattande utveckling, både organisatoriskt och verksamhetsmässigt. Denna utveckling har endast varit möjlig genom de projektmedel som nyss nämnts här och som man erhållit från socialstyrelsen och Allmänna arvsfonden.

Utvecklings- och utbildningsarbetet har varit mycket framgångsrikt och det har resulterat i att man har kunnat starta tolv nya länsföreningar under de senaste tre åren. I alla frågor har man ett mycket nära samarbete med resp. kommuner, vilket har varit mycket positivt och intressant.

Inom föreningen är man helt medveten om att huvudansvaret för den här verksamheten ligger på kommuner och landsting. Tyvärr fungerar det inte lika bra överallt med utbildningen. Det är fortfarande endast ett fåtal kommuner som har kontinuitet i utbildningen av medlemmar av familjehemmen.

Trots att familjevården är en stor samhällsresurs satsas det mycket litet på utveckling av den vårdformen. Det är alltså helt nödvändigt med statliga stimulansinsatser för att man skall kunna få till stånd en kvalitativ utveckling av familjehemsvården. Familjehemmens riksförbund är som intresseorganisation en stor resurs i detta arbete. Jag hoppas innerligt att socialministern med tiden finner någon utväg, så att man inom ramen för de nuvarande bestämmelserna kan ge den hjälp som föreningen behöver för att den skall kunna fortsätta med sin utbildningsverksamhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om åtgärder för att
trygga ATP i framtiden*

Anf. 84 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Göte Jonsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser föreslå i syfte att trygga ATP i framtiden.

Regeringen har nyligen i en proposition lagt fram förslag om avgiftsuttaget till ATP. Förslaget innebär att avgiftsuttaget är oförändrat, 10,0 % för år 1986, och att det höjs till 10,2 % för år 1987. Genom höjningen motverkas tendensen till ökade skillnader mellan avgiftsinkomster och pensionsutgifter. Fonden bedöms också för dessa båda år få en viss real ökning.

Avgiftsuttaget för åren därefter får prövas mot bakgrund av pensionsberedningens arbete. Pensionsberedningen skall enligt direktiven bl. a. behandla reglerna för värdesäkring av pensionerna, reglerna för intjänande av ATP och efterlevandepensioneringen och den bör också ge sin syn på hur den framtida finansieringen bör tryggas.

Anf. 85 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga. Men jag är inte särskilt nöjd.

Orsaken till att jag ställde frågan är den rapport som kom från Allmänna pensionsfondens styrelse den 30 oktober innevarande år, således för bara några veckor sedan. Av den skrivelsen framgår mycket klara larmsignaler från styrelsen. Jag citerar, herr talman, direkt ur skrivelsen:

”Den pågående förändringen i ATP-systemets funktionssätt, som illustreras i dessa kalkyler, innebär att fondernas avkastning betalar en stigande andel av pensionerna eller – omvänt att avgiftstäckningen successivt sjunker. 1980 hade fonden ännu ett avgiftsoverskott, som uppgick till 17 procent; 1982 var avgifter och pensioner lika stora och 1985 har kvoten sjunkit till 80, vilket innebär att en femtedel av ATP-pensionerna i år bestrides med fondens avkastning.”

Om man tar fasta på denna utveckling, finner man att fondstyrelsen pekar på att enbart 64 % enligt mellanalternativet täcks av avgifter 1991. Det här är alarmerande, och det är därför som jag har ställt frågan.

Vidare kan jag peka på att fondstyrelsen även på andra punkter har varnat för utvecklingen. Statsrådet hänvisar dels till propositionen, dels till pågående pensionsutredning. Men i propositionen nämner statsrådet ingenting om sådana här varningssignaler. Jag vill därför fråga: Anser statsrådet att varningssignalerna från fondstyrelsen är överdrivna? Vidare vill jag fråga: När kommer pensionsberedningen att behandla ATP-frågan? Den utgör ju en oerhört viktig del av utredningens arbete.

Anf. 86 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Låt mig säga att när AP-fondens styrelse gjorde detta uttalande hade regeringens proposition ännu inte lagts fram – den har kommit senare. Jag tror att man är ganska tillfreds, även om man inte är helt nöjd med förslagen i propositionen.

Däremot kan jag inte svara när det gäller tidsplanen för de olika delarna av

de frågor som pensionsberedningen har att behandla. Jag vet alltså inte exakt när beredningen tar upp den här frågan.

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om ny lagstiftning om
medicinteknisk säkerhet*

Anf. 87 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag är förvånad över att statsrådet inte i propositionen har tagit med någonting om varningssignalerna från fondstyrelsen. Jag har också svårt att förstå att fondstyrelsen kan vara tillfreds med propositionen, för den stämmer ändå ganska dåligt överens med de ställningstaganden som fondstyrelsen har gjort.

Jag vill citera ytterligare ett avsnitt i fondstyrelsens rapport. Det lyder som följer: "Om framtidsbedömningen av tillväxten även om några år är mycket osäker eller pekar mot en prolongering av 1980-talet, tvingas sannolikt fram en omstrukturering av hela ATP-systemet."

Det är sannerligen fråga om mycket långtgående varningar, och det är därför jag menar att regeringen måste agera mera kraftfullt. Vi har byggt upp väldigt mycket av trygghetssystemet för de gamla kring det ATP-system som finns. Då får man inte glida undan när det gäller dessa varningar från den styrelse som har ansvaret för de pengar som skall trygga pensionerna i framtiden.

Anf. 88 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Jag vill få till protokollet noterat att jag uttrycker min tacksamhet över Göte Jonssons stöd för ATP-systemet.

Anf. 89 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Det var i och för sig inte särskilt unikt. Vi har fått det system som vi måste ha efter ett majoritetsbeslut i riksdagen.

Men jag vill ställa ytterligare ett par frågor till statsrådet: Hur stor bedömer statsrådet risken vara när det gäller grunderna för ATP-systemet, utifrån de varningar som fondstyrelsen har framfört? Det är ju detta saken gäller.

Och föranleder de här varningarna några speciella direktiv ytterligare till den pensionsberedning som arbetar? Enligt de varningar som finns i rapporten måste vi mycket snabbt ta itu med de här frågorna. Det är alltså under de närmaste fem eller tio åren som problemen ökar inom ramen för det trygghetssystem för de gamla som vi har i ATP-systemet.

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Svar på frågorna 1985/86:177 och 178 om ny lagstiftning om medicinteknisk säkerhet

Anf. 90 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Börje Stensson har frågat om jag är beredd att tillsätta en utredning eller ge redan tillsatt utredning tilläggsdirektiv för att klarlägga påtalat behov av ny lagstiftning om medicinteknisk säkerhet och klargöra socialstyrelsens roll och ansvar i sammanhanget. Stensson frågar också vilka

åtgärder jag är beredd att vidta rörande centrala krav på medicinsk utrustning.

Regeringen bemyndigade mig den 28 mars 1985 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över frågor kring den medicintekniska säkerheten. Utredningen startade i juni i år och arbetet beräknas bli slutfört under år 1986.

Enligt direktiven skall utredaren undersöka om en obligatorisk typprovning eller kontroll av medicinteknisk utrustning bör införas och vilka produkter den bör omfatta. Även andra former av säkerhetskänsliga regler skall undersökas. Utredaren skall också föreslå hur en eventuell provnings- och kontrollverksamhet bör vara utformad och organiserad. Vidare skall krav på utbildning analyseras. Till utredningen har också överlämnats för övervägande i arbetet frågeställningar rörande ansvar för den medicinska utrustningen.

Jag finner för närvarande inte behov föreligga att vidta ytterligare åtgärder på området.

Anf. 91 BÖRJE STENSSON (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på frågan.

Av svaret framgår ju att det rör sig om en särskild utredare. Till den här utredaren bör då någon form av referensgrupp vara kopplad. Får jag fråga: Har det till utredaren knutits klinikchefer och personer med medicinteknisk fackkunskap som kan belysa de faktiska förhållandena ute i sjukvården? Det upplevs som angeläget att den medicintekniska personalen får besked.

Jag har ställt två frågor, och den ena gäller säkerhet vid användandet av medicinteknisk apparatur.

Den andra frågan gäller lagstiftning som klargör socialstyrelsens roll och ansvar när det gäller användningen av sådan utrustning. Att en kartläggning behövs framgår av min provinstidning Östgöta Correspondenten, som i dag berättar att personalen vid regionsjukhuset har försökt få fram vem som egentligen har ansvaret vid användandet av medicinteknisk utrustning. Det här är en mycket angelägen fråga.

Det står i svaret att utredningen skall vara färdig under 1986, vilket man väl får anse vara en ganska snabb handläggning.

Efter att ha tagit del av brev som är skickade till socialstyrelsen, där det framgår att de enskilda sjukvårdshuvudmännen hittills lämnats helt fria händer att själva bestämma säkerhetsnivåerna och utforma utrustningen, ställer man sig frågan: Står det inte helt klart att vi behöver ha centrala bestämmelser om detta?

Jag har också hört att det i våra nordiska grannländer ställs större krav på medicinteknisk utrustning än det görs i Sverige. Jag frågar mig vad det kan bero på. Vi behöver väl ha samma förutsättningar personellt och resursmässigt här som i våra grannländer?

Anf. 92 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Det är precis de här frågorna som utredaren har att studera. Vi har ju på grund av olika händelser kommit underfund med att denna utredning behövs, och därför tillsatt den.

När det gäller frågan varför det bara är en utredare vill jag säga att det ju i direktiven står att man också får besluta om huruvida sakkunniga sekreterare, experter osv. skall anlitas. Jag känner inte exakt till vilka det är som är sakkunniga och experter.

Jag är däremot helt överens med Börje Stensson om problemen som sådana, och den utredning som pågår skall vara klar 1986.

Anf. 93 BÖRJE STENSSON (fp):

Herr talman! I slutet på svaret står: "Till utredningen har också överlämnats för övervägande i arbetet frågeställningar rörande ansvar för den medicinska utrustningen." Får jag tolka detta som att det har getts tilläggsdirektiv till utredningen, som vi så småningom kan få ta del av?

Beträffande säkerheten finns det redan nu på skilda områden tillförlitlighetsteknik utformad så att en apparat själv kan stänga av sig vid fel, etc. Är det inte mycket underligt att man inte inom sjukvården redan har fått fram sådan apparatur? Jag tror att det rent tekniskt finns möjligheter till detta. Vad kan det bero på att man inom svensk sjukvård inte har fått fram sådan utrustning som de här experterna från Linköping i ett brev efterlyser och som de säger borde kunna finnas?

Överläggningen var härmed avslutad.

27 § Svar på fråga 1985/86:175 om CAD/CAM-utbildning för kvinnor

Anf. 94 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Christina Flink har frågat mig när Industriellt utvecklingscentrum (IUC) i Skellefteå kan vänta ett beslut angående en framställan om medel för viss försöksverksamhet i enlighet med riktlinjerna i proposition 1984/85:130 om kvinnors villkor på arbetsmarknaden.

Ärendet bereds för närvarande i arbetsmarknadsdepartementet. Beslut i ärendet kommer att fattas inom kort.

Anf. 95 CHRISTINA FLINK (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet och jämställdhetsministern för svaret på min fråga.

Eftersom beslut ännu inte är fattat rörande den fråga jag tagit upp, vill jag begagna tillfället till att understryka det starka behov och de specifika skäl som ligger till grund för den framställning som gjorts av IUC i Skellefteå till jämställdhetsministern rörande möjligheten att erhålla särskilda medel ur den s. k. 8:e mars-propositionen för att i Skellefteå starta försök med utbildning i CAD/CAM, dvs. datorstödd konstruktion för industri och företag.

I Skellefteå pågår för närvarande en mycket snabb datautveckling. Katalysatorn för den alltmer avancerade datatekniken, för utbildning, utveckling och teknikspridning har varit och är IUC.

Den nya tekniken inom företagen, framför allt CAD/CAM, kräver att de som anställs eller redan är anställda genomgår avancerad utbildning för att

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

Om åtgärder för att förhindra franskt flottbesök

kunna tillämpa bl. a. nya konstruktionsmetoder och ny teknik.

Det är sorgligt att konstatera att kvinnorna hittills inte har deltagit i denna utveckling och utbildning trots att många kvinnor redan arbetar som konstruktörer, ritbiträden eller i verkstadsarbete. Hur många av dessa riskerar egentligen arbetslöshet? Arbetslösheten bland kvinnorna i Skellefteå är fortfarande hög, och därför är det mycket oroande att s. k. framtida utbildningar och arbetstillfällen redan från början är helt utan kvinnor och att snedrekryteringen snarast verkar förstärkas inom framtida industriell teknik om inte särskilda åtgärder vidtas. När kvinnor inte återfinns inom denna avancerade teknik saknas också positiva förebilder för yngre kvinnor inom det reguljära utbildningssystemet, och det försvårar dessas otraditionella yrkesval.

Sammanfattningsvis vill jag tacka för svaret och understryka behovet av ett positivt beslut när det gäller att starta ett försök med CAD/CAM-utbildning särskilt riktad till kvinnor vid IUC i Skellefteå.

Överläggningen var härmed avslutad.

28 § Svar på fråga 1985/86:170 om åtgärder för att förhindra franskt flottbesök

Anf. 96 Försvarsminister ROINE CARLSSON:

Herr talman! Viola Claesson har ställt frågan om justitieministern, mot bakgrund av de handlingar som franska militära myndigheter genomfört utanför Frankrike, är beredd att ta initiativ till att förhindra ett planerat flottbesök.

Frågan har överlämnats till mig.

Regeringens inställning till örlogsbesök från andra länder är principiellt positiv. Utbytet på detta område är ett naturligt led i våra kontakter med andra nationer. Sverige har vänskapliga förbindelser med Frankrike. Det finns därför ingen anledning att vidta åtgärder för att förhindra det redan godkända franska flottbesöket.

Anf. 97 VIOLA CLAESSION (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret. Men jag måste säga att jag är ganska upprörd över flatheten – för att inte säga de positiva ordalagen – i svaret när det gäller sättet att betrakta det franska örlogsfartygets kommande besök i Stockholm.

För ungefär en månad sedan stod jag och Pär Granstedt här i talarstolen och efterlyste den svenska regeringens syn på den terrorverksamhet som den franska regeringen redan hade erkänt – nämligen attentatet mot Rainbow Warrior och Greenpeace. Vi efterlyste i den tystnad som länge hade rått den svenska regeringens syn på attentatet, och vi visste att vi hade många med oss i det här landet som verkligen ville veta den svenska regeringens inställning.

Det var inte mycket till svar den gången heller, uppriktigt sagt.

Frankrike är det enda land som använder sin koloniala makt till att utföra kärnvapenprov utanför sitt lands gränser. Den franska staten är också

ansvarig för det terrordåd mot Greenpeacefartyget som jag nämnde tidigare, där en besättningsmedlem dödades. Frankrike har visat en total avsaknad av respekt för andra nationers lagar och för de internationella regler och konventioner som gäller.

Om det franska örlogsfartyget Orion tillåts att besöka Stockholm, innebär detta att Sverige välkomnar en militär representant för den som har utfört terrorhandlingen. Det betyder också att Sverige tar risken att låta kärnvapen införas i det här landet – om än på tillfälligt besök. Greenpeace, som så påtagligt har erfarit de franska aktionerna, vädjar nu till dem som har makt och myndighet att stoppa det franska marinbesöket. Sverige har som neutral stat ett särskilt ansvar att visa ett kraftfullt agerande gentemot den som i likhet med Frankrike – – –

Anf. 98 TREDJE VICE TALMANNEN:

Taletiden är slut.

Överläggningen var härmed avslutad.

29 § Svar på fråga 1985/86:173 om den marina beredskapen

Anf. 99 Försvarsminister ROINE CARLSSON:

Herr talman! Herr Holmkvist har med grund i ett tidningsuttalande av kustflottechefen frågat mig om jag anser att Norrlandskusten kan skyddas från fortsatt utländsk verksamhet samtidigt som vi sänker vår beredskap genom att ta bort de marina flytande enheterna utefter Norrlandskusten.

Jag tar bestämt avstånd från varje tanke på att hela landet inte skall försvaras.

Försvaret av Norrlandskusten är avsett att genomföras med armé- och flygstriidskrafter liksom marina stridskrafter. I kustförsvaret utgör kustartilleriet en grundpelare.

Våra kvalificerade stridskrafter, däribland sjöstridskrafterna, är avsedda att flyttas till den kuststräcka som är mest hotad inför ett eventuellt angrepp. Inga flytande enheter, dvs. örlogsfartyg, är på väg bort från Norrlandskusten.

För att förstärka ubåtsskyddet har betydande ekonomiska resurser planerats för kommande femårsperiod. Däri ingår även åtgärder för Norrlandskusten.

Under detta anförande övertog talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 100 ERIK HOLMKVIST (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret!

Regeringsförklaringen slår fast: "Vi har skapat respekt för vår beslutsamhet att värna vårt lands territoriella integritet med alla till buds stående medel." Har vi det, herr statsråd? Är det verkligen möjligt att vårt försvar av Norrlandskusten skapat respekt? Är det vad som i regeringsdeklarationen

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om behandlingen i re-
geringsrätten av visst
besvärssärende*

kallas beslutsamhet som vi dokumenterar i vårt försvar av Norrlandskusten, den kust som nästan helt saknar marina enheter mellan Ålands hav och Haparanda?

Är kritiken från amiralen och chefen för kustflottan Claes Tornberg, när han säger att vi har för få enheter och att vi har lagt av Norrland och västkusten, bara den lilla synliga delen av en djupare kritik inom flottan?

Ålands hav skall ju vara låset till Bottenviken. Det är ett bräckligt lås, eftersom vi då måste lita till vårt grannland Finlands försvar – eller hur? De finska farlederna i Ålands hav är ju lika inbjudande som de svenska att använda sig av.

De incidenter vi haft de senaste åren i Töre och Sundsvall visar hur bräckligt detta lås är. Inte minst veckans och till med just den här dagens händelser i Sundsvall visar på ett avslöjande sätt hur nakna vi står och hur liten respekten, som det talas om i regeringsförklaringen, i verkligheten är, hur lätt vår integritet skändas.

Föranleder veckans, ja, dagens, händelser i Sundsvallsområdet några initiativ från försvarsministerns sida i akt och mening att skapa respekt även efter Norrlandskusten?

Överläggningen var härmed avslutad.

30 § Svar på fråga 1985/86:169 om behandlingen i regeringsrätten av visst besvärssärende

Anf. 101 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Per-Ola Eriksson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att påskynda ärendebehandlingen i regeringsrätten.

Enligt vad jag har inhämtat är bakgrunden följande. Vid sammanträde med Gällivare m. fl. församlingars kyrkliga samfällighets kyrkofullmäktige den 17 december 1982 utsågs ledamöter i det samfälliga kyrkorådet för åren 1983–1985. Beslutet överklagades genom besvär till kammarrätten i Sundsvall, som genom dom den 14 februari 1984 upphävde kyrkofullmäktiges beslut. Kammarrättens dom överklagades i sin tur till regeringsrätten, som den 4 oktober 1984 meddelade prövningstillstånd för målet. Skriftväxlingen i målet avslutades den 6 februari 1985. Målet kommer att förledas i regeringsrätten före årsskiftet.

Mål om val har normalt inte förtur i regeringsrätten men bör naturligtvis ändå avgöras utan onödigt dröjsmål. Att handläggningen i det här fallet har dragit ut på tiden beror bl. a. på att målet av regeringsrätten har bedömts som så principiellt intressant att det borde beviljas prövningstillstånd. Det är ju nämligen numera så att regeringsrätten i de allra flesta fall är en ren prejudikatinstans.

Jag kan självfallet inte ingripa i handläggningen av ett enskilt mål i regeringsrätten. Låt mig bara konstatera att regeringsrätten – liksom kammarrätterna – har en mycket besvärlig balanssituation. Det är en grannlaga uppgift för regeringsrätten att under sådana förhållanden prioritera mellan målen.

Men man måste givetvis söka undvika en sådan tidsutdräkt att saken förlorar sin aktualitet innan målet avgörs.

Anf. 102 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka justitieministern för svaret, även om han inte direkt har svarat på min fråga vilka åtgärder han avser att vidta för att minska ärendebelastningen och påskynda ärendehantering i regeringsrätten.

Jag ser mycket allvarligt på de långa handläggningstiderna för den typ av besvärärenden som jag har tagit upp. Det återstår just nu, om jag har räknat rätt, endast 47 dagar av mandatperioden, och regeringsrättens beslut i ärendet har ännu inte fattats. Att döma av justitieministerns svar kommer det kanske före årsskiftet, men det är inte till särskilt stor hjälp för de människor som i det aktuella kyrkorådet kommer att ha varit underrepresenterade under kanske hela mandatperioden.

Jag begär givetvis inte att justitieministern skall hålla upp en pekpinne för regeringsrätten i ett enskilt ärende, utan det är närmast principfrågan som jag vill ta upp. Om denna typ av ärenden, som justitieministern säger, bedöms vara principiellt intressant, borde det ha funnits anledning att påskynda ärendehantering. Regeringsrättens dom kommer sannolikt att sammanfalla med kammarrättens beslut. Det skulle innebära att socialdemokraterna och vpk kommer att ha varit överrepresenterade under en hel mandatperiod i det aktuella kyrkorådet. Det är inte tillfredsställande ur demokratisk synpunkt.

En fråga som inställer sig är: Är det någon idé för människor att besvara sig i denna typ av ärenden, om dessas behandling blir så utdragen? Jag vill än en gång fråga: Avser ändå inte justitieministern att vidta någon åtgärd för att påskynda behandlingen av denna typ av ärenden? Det är en oerhört viktig demokratisk fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

31 § Svar på fråga 1985/86:182 om rätten till insyn i offentlig verksamhet

Anf. 103 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Utgångspunkten för Karin Ahrlands fråga är att ett antal bilar som polisen använder för spaningsändamål är registrerade på ett särskilt aktiebolag.

Polisens spaningsverksamhet måste givetvis kunna bedrivas på ett effektivt sätt. Som har uttalats i förarbetena till den nya polislagen ligger det i spaningens natur att den ibland måste ske i dolda former, om verksamheten skall vara meningsfull. En konsekvens av detta är att polisen kan ha ett legitimt intresse av att i vissa situationer dölja att ett fordon används för polisiära ändamål.

Självklart måste emellertid formerna för ett sådant arrangemang stå i överensstämmelse med gällande lagstiftning och även i övrigt vara lämpliga från allmänna synpunkter.

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

Om SJ:s subventionering av studeranderesor

Om det förhåller sig så i det fall som Karin Ahrland tar upp i sin fråga är för närvarande förmål för utredning. Det är därför för tidigt för mig att ta ställning till om några särskilda åtgärder kan vara påkallade på området.

Anf. 104 TALMANNEN:

Då Karin Ahrland är förhindrad att vara närvarande, medger jag att Lars Sundin får ta emot svaret.

Anf. 105 LARS SUNDIN (fp):

Herr talman! Frågan är naturligtvis föranledd av att vi genom massmedia har fått reda på att rikspolisstyrelsen har ett aktiebolag som är så hemligt och så illa skött att polisen och skattemyndigheterna i ett inledande skede har utgått från att det handlat om organiserad, grov brottslighet.

Jag tackar justitieministern för det svar som han har avgivit. Vi är nog så här långt överens.

Enligt de uppgifter som hittills framkommit har dock bolagets enda syfte varit att dölja bilarnas verkliga ägare, dvs. polisen, för att därigenom underlätta spaningsverksamheten.

Jag har naturligtvis ingenting emot att polisen tillgriper udda metoder för att bekämpa grov brottslighet, men självfallet måste detta ske inom ramen för våra lagar och – det är det viktiga i detta sammanhang – det får aldrig ske utan parlamentarisk insyn.

Vi vet att ledamöterna i rikspolisstyrelsen inte har varit informerade. De har inte ens haft ovillkorlig rätt att få information, eftersom verksamheten har bedrivits i aktiebolagsform. Justitiekottet har inte känt till saken.

Vad som uppdagats visar att den offentliga insynen i myndigheternas verksamhet mycket lätt kan reduceras till ett intet, och myndigheter och verk har under senare år i ökad omfattning bildat aktiebolag för att sälja olika former av tjänster.

Tycker statsrådet inte att det är dags att inta en mer restriktiv hållning till myndigheternas bildande av aktiebolag, mot bakgrund av den här historien?

Överläggningen var härmed avslutad.

32 § Svar på fråga 1985/86:163 om SJ:s subventionering av studeranderesor

Anf. 106 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! SJ har nyligen infört nya rabattregler. Med anledning därav har Elver Jonsson frågat mig vilka åtgärder regeringen har vidtagit med anledning av SJ:s beslut att försämra studeranderabatten.

Som jag tidigare nämnt här i kammaren, är SJ det enda trafikföretaget som får statsbidrag för att ge rabatter åt studerande och pensionärer. Enligt riksdagens järnvägspolitiska beslut i våras förutsattes att detta bidrag kunde minskas på sikt. Mot denna bakgrund anvisades, efter beslut i stor politisk enighet, 90 milj. kr. som ersättning för i år.

På Elver Jonssons fråga vill jag klargöra att det numera är SJ självt som

bestämmer sina taxor och rabatter. Jag förutsätter att SJ följer utvecklingen med de nya rabattreglerna och vidtar de eventuella åtgärder som kan behöva göras. För egen del är jag inte beredd att vidta några åtgärder.

Anf. 107 ELVER JONSSON (fp):

Herr talman! Jag tackar vår nye kommunikationsminister för svaret på frågan. Jag har ställt den med anledning av att SJ, precis som också nämns i svaret, har försämrat studeranderabatten. På min fråga, om regeringen är beredd att vidta några åtgärder, svarar kommunikationsministern att man inte är beredd att göra detta.

Med det svaret känner jag mig inte nöjd, därför att jag anser att det är viktigt att riksdagen har anspråk på hur monopolföretaget SJ sköter sin verksamhet. Jag upplever att de studerande är en för stor och för viktig resandegrupp för att regeringen skall kunna hänvisa enbart till att nu är det SJ som bestämmer över rabatterna.

Jag skulle vilja fråga om kommunikationsministern för egen del kan känna sig nöjd. Riksdagen har anslagit pengar och visserligen sagt att man på sikt kan överväga rabatter med andra tal än de nuvarande, men att minska "på sikt" var det alltså – det tog inte ett halvår förrän man klippte till med en rejäl försämring! Är verkligen kommunikationsministern nöjd med att SJ gör en drastisk förändring, trots att man har ett stort statsbidrag och riksdagen har sagt att det är på sikt man kan tänka sig förändringar?

Därför skulle jag vilja fråga kommunikationsministern: Är regeringen verkligen nöjd med att SJ har, som jag skulle vilja uttrycka det, tagit sig friheten att på mindre än ett halvår drastiskt försämma för en av de stora men också en av de köpsvagate trafikantgrupperna? Det skulle vara intressant för kammaren att få detta kompletterande besked.

Överläggningen var härmed avslutad.

33 § Svar på frågorna 1985/86:166 och 186 om den tekniska provningen och kontrollen av teleapparater

Anf. 108 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Mot bakgrund av att regeringen tillsatt en utredning om televerkets provning och godkännande av teleutrustning har Per Stenmarck frågat mig om jag delar uppfattningen att godkännandefunktionen bör brytas ut ur televerket.

Ingvar Karlsson i Bengtsfors har frågat mig om regeringen delar uppfattningen att SEMKO bör överta den tekniska provningen och kontrollen av teleapparater från televerket.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Regeringen kommer att ta ställning till formerna för provning och godkännande av teleutrustning när utredningen är klar. För Ingvar Karlsson i Bengtsfors vill jag upplysningsvis nämna att det sedan 1984 är så, att provningen kan ske såväl i televerkets laboratorier som i andra godkända laboratorier.

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om den tekniska prov-
ningen och kontrollen
av teleapparater*

Anf. 109 PER STENMARCK (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret.

I telepropositionen från i våras föreslogs att enbart telefonapparater med typgodkännande, s. k. T-märkning, skall få kopplas in i det allmänna telefonnätet. Detta är förmodligen en nödvändig åtgärd för att förhindra att telefonapparater med alltför låg kvalitet förorsakar störningar på telenätet.

Problemet är att undersökningen för godkännande utförs antingen inom särskilt kontor i televerkets centrallaboratorium eller inom ett annat laboratorium, vars kompetens godkänds av televerket. Det är detta min fråga gäller: Skall ett företag, i detta fall televerket, få delta som ett konkurrensutsatt företag och samtidigt godkänna inte bara sina egna utan också konkurrenternas telefonapparater?

Av principiella skäl menade föredragande statsrådet i våras att det fanns anledning se över handlingsordningen. Därför annonserades att en särskild utredningsman skulle tillkallas. Detta har nu skett, vilket är bra.

I ett pressmeddelande säger kommunikationsministern att myndighetsutövningen skall vara kompetent och opartisk. Låt mig med detta som bakgrund få ställa följande fråga. Jag betvivlar inte att myndighetsutövningen redan i dag är kompetent, men är det kommunikationsministerns uppfattning att den nuvarande ordningen är den bästa garantin även för opartiskhet?

Anf. 110 INGVAR KARLSSON i Bengtsfors (c):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret på frågan. Det var ett mycket magert svar. Jag kan komplettera det litet med att läsa upp ett citat av vad kommunikationsministern sade i samband med att en utredare utsågs:

”Det är viktigt att den dubbelroll som televerket har i fråga om radiofrekvenser och teleutrustning nu blir närmare utredd eftersom den har ifrågasatts.”

Den dubbelroll kommunikationsministern talar om innebär att televerket dels är myndighet, dels är ett affärsdrivande verk och dels producerar varor och egen utrustning.

Det bör finnas en klarare ansvarsfördelning. Detta måste vi eftersträva, och jag förstår att det är därför man har utsett en utredare.

Jag tycker det är viktigt att vi diskuterar denna fråga. Det gäller en enmansutredning, och utredaren bör ha vissa indikationer på vad man tycker ute i samhället.

Kommunikationsministern säger i sitt svar att han vill upplysa mig om att provning också kan ske på andra laboratorier. Det är jag mycket medveten om. Men det är så att televerkets godkännandekontor skall godkänna det laboratoriet. Då har vi på nytt denna koppling, som är ganska olustig.

Jag skulle vilja fråga kommunikationsministern om han kan upplysa om hur många sådana godkännanden som har skett ifrån godkännandekontoret av enskilda laboratorier.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om återupptagande av persontrafiken på järnvägssträckan Ställdalen–Kil

Anf. 111 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Karl-Erik Persson har frågat mig om jag är beredd att medverka till att persontrafiken på järnvägssträckan Ställdalen–Kil återupptas.

Frågan om den framtida persontrafiken på sträckan Ställdalen–Kil har prövats enligt den handläggningsordning som riksdagen fastställt. I valet mellan tåg och buss har de båda berörda länstrafikbolagen sagt sig inte vara beredda att ta på sig något kostnadsansvar för tågtrafik på linjen och förklarar sig villiga att svara för ersättningstrafik genom en utbyggd busstrafik. Mot denna bakgrund gav regeringen i februari i år SJ tillstånd att lägga ned persontrafiken. I beslutet markerades att det möjliga trafikunderlaget på linjen även på längre sikt är så begränsat att det inte kan utgöra grund för en rationell interregional trafik med tillfredsställande servicenivå. Trafiken har överflyttats till buss fr. o. m. den 10 juni i år.

Svaret på Karl-Erik Perssons fråga är alltså nej.

Anf. 112 KARL-ERIK PERSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret, men jag är faktiskt inte nöjd med det. Den här framtidsvisionen kan man ju inte ge till människor i dessa kommuner.

Jag har ställt den här frågan därför att Bergslagsbanan tidigare var en trafikpulsåder mellan norr och väster. Det är märkligt att järnvägstrafiken överförs till landsväg. Genom ett sådant förfaringsätt försämrar man för människorna och ökar riskerna för trafikolyckor. Det är märkligt att man i en del av dessa kommuner skall satsa på turism. Staten är då med och satsar pengar, direkt, genom stiftelser och genom lån. Samtidigt försämrar man möjligheterna för människorna att komma till dessa kommuner med kollektiva kommunikationsmedel. Dessa kommuners möjligheter att få sina anläggningar att gå ihop rent ekonomiskt försämrar genom att möjligheten för människor att ta sig dit försämrar.

Det är mycket olyckligt att man från statens sida är med och försämrar för dessa kommuner, som även drabbas ur sysselsättningssynpunkt. Det vore därför bra ur sysselsättningssynpunkt, om man kunde återuppta persontrafiken på bansträckan Ställdalen–Kil.

Om kommunikationsministern och jag tittar i tillfälliga tidtabeller, ser vi att det inte finns något samband mellan tidtabeller som uppgjorts av SJ och de som uppgjorts av länsbolagen. Detta utesluter möjligheten för människor att åka denna sträcka. Om man återupptog trafiken på bansträckan Ställdalen–Kil, skulle man åter kunna kalla SJ:s trafiknät för hela folkets järnväg.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om samhällets barn-
tillsyn*

Anf. 113. Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Ingegerd Anderlund har frågat om jag avser att vidta några åtgärder i syfte att göra samhällets barntillsyn så flexibel att alla kategorier småbarnsföräldrar kommer att kunna utnyttja omsorgen i samma utsträckning.

I propositionen (1984/85:209) om Förskola för alla barn, som just nu behandlas i socialutskottet, tas den principiella frågan om rätten för alla barn att delta i kommunal barnomsorg upp. Där understryks att för de barn vilkas föräldrar förvärvsarbetar eller studerar bör rätten omfatta den tid då behov av omsorg föreligger. I propositionen understryks vidare att det är en viktig uppgift för kommunen att särskilt beakta behovet av omsorg på tider som faller utanför den ordinarie öppethållandetiden för den kommunala barnomsorgen.

Den viktigaste åtgärden just nu är därför, enligt min mening, att riksdagen ställer sig bakom de principer som redovisas i nämnda proposition och att kommunerna därefter fullföljer barnomsorgsutbyggnaden i enlighet med dessa principer.

Anf. 114 INGEGERD ANDERLUND (s):

Herr talman! Först ber jag att få tacka statsrådet Lindqvist för svaret. Även jag är medveten om att man kommer att lägga fram en proposition i vilken det sägs att kommunerna skall försöka ordna med flexibel barnomsorg. Men vi talar i dag om valfrihet inom barnomsorgen. Kommunerna skall kunna bedriva barnomsorg i olika former. Skall vi se barnomsorgen som en viktig del av det fortsatta välfärdsbygget, måste barnomsorgen bli mer flexibel och anpassas till de verkliga behoven, så att även LO-kollektivets barn har en större möjlighet att ta del av densamma.

Redan år 1978 visade statistiska centralbyrån i en levnadsnivåundersökning att SACO/SR-kollektivets barn hade dubbelt så stora chanser att få plats på daghem som LO-kollektivets.

Nu senast har man i Göteborg gjort en undersökning som pekar på att bara 11 % av LO-barnen har daghemsp plats. Procenttalet för SACO/SR-anslutnas barn är däremot 31.

År efter år gör man beträffande olika LO-sektioner undersökningar som i stort visar på de här orättvisorna. Detta pekar på att många kommuner inte rättar till de här missförhållandena.

Det finns i dag grupper som anser att vårdnadsbidrag vore ett alternativ. Men skall man klara försörjningen i LO-hushållet måste båda föräldrarna förvärvsarbeta, därför är vårdnadsbidrag inte något för LO:s medlemmar.

Undersökningar visar också att LO-grupperna hör till de lägst betalda. Skall de därtill också behöva missgynnas när det gäller kommunens barnomsorg? Den här utvecklingen känner jag stor oro inför, och den måste rättas till så fort som möjligt.

Anledningen borde vara välkänd vid det här laget – barnomsorgens öppettider är inte anpassade till LO-medlemmarnas arbetstider i den utsträckning de borde vara.

Som exempel vill jag ta upp ett arbetsområde där utvecklingen gör att arbetstiderna förändras från dagarbetstid till dygnet-runt-arbetstid och som berör många unga kvinnor med små barn. Det är den sociala hemtjänstens utbyggnad.

Anf. 115 TALMANNEN:

Taletiden är nu slut.

Anf. 116 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Just de problem som Ingegerd Anderlund pekar på när det gäller barn till LO-medlemmar har legat bakom de principer som förs fram i den barnomsorgsproposition som nu behandlas i riksdagen. Det är naturligtvis regeringens förhoppning att de samlade åtgärder som återfinns i den propositionen skall leda till en förändring av dessa förhållanden i en sådan riktning att LO-medlemmarnas barn i lika stor utsträckning som andras skall komma i åtnjutande av den kommunala barnomsorgen.

Jag vill också peka på att det pågår viktiga försök med andra öppethållandetider än de ordinarie, framför allt nattdaghem, i ett antal kommuner, åtminstone tre. T.ex. i Luleå finns det mycket intressanta resultat att redovisa.

Anf. 117 INGEGERD ÄNDERLUND (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för detta.

Jag vill fortsätta diskussionen och tala om att jag har arbetat som vårdbiträde. När man nu bygger ut den sociala hemtjänsten, kan jag intyga att det blir stora problem ute i kommunerna, när man förändrar verksamheten, så att personalen får arbeta dygnet runt. Kommunerna själva beslutar, herr talman, om fördelningen mellan barnomsorgens olika verksamhetsområden, och de beslutar även om t. ex. öppethållandetider. Men jag vill fråga om man inte kan styra inriktningen mot en flexibel barnomsorg genom att ge mer eller mindre bidrag till de olika verksamhetsområdena. Det är nämligen klart att någon form av krav måste ställas på kommunerna för att man skall få till stånd en förändring, så att alla barn har möjlighet att få en bra barnomsorg.

Överläggningen var härmed avslutad.

36 § Svar på fråga 1985/86:179 om användningen av svenska vapen m. m. inom Irans krigsmakt

Anf. 118 Statsrådet MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Oswald Söderqvist har frågat mig vilken kännedom regeringen har om användningen av svenska vapen och svensk ammunition, svenska sprängämnen och svensk materiel i övrigt inom Irans krigsmakt.

Sedan slutet av år 1978 har inte några tillstånd för export av krigsmateriel till Iran beviljats.

Dessförinnan, under förra delen av 1970-talet, gav regeringen tillstånd till

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

*Om användningen av
svenska vapen m. m.
inom Irans krigsmakt*

export huvudsakligen av krut och sprängämnen till Iran. Under åren 1976 till 1978 gav regeringen tillstånd till utförsel av marinluftvärn.

För den civila exporten till Iran finns inga restriktioner.

De misstankar som framförts om att svensk krigsmateriel smugglats till Iran är föremål för polisutredning och förundersökning som fortfarande pågår.

Som jag vid ett stort antal tidigare tillfällen framhållit bl. a. här i kammaren vore det utomordentligt allvarligt om dessa misstankar blev bekräftade.

Anf. 119 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min fråga. Jag håller gärna med om det sista, att det är utomordentligt allvarligt, och tyvärr är väl dessa förhållanden redan mer eller mindre bekräftade, så att det kan vi kanske lämna därhän.

Det intressanta är om regeringen känner till det allra senaste som varit föremål för debatt i tidningar och på annat håll den sista tiden om att Robot 70 har dykt upp i Iran – oavsett vilken väg den nu har tagits dit och oavsett vilka utredningar som pågår. Det viktiga i min fråga är: Har regeringen någon bekräftelse på att Robot 70 finns i Irans krigsmakt? Huruvida den har kommit dit via Singapore eller på annat sätt förstår jag att statsrådet inte är benägen att svara på i dag.

Låt mig sedan återvända något till historien och de övriga materielen, framför allt ammunition och sprängämne. Vi vet att Sverige bidrog till uppförandet av en kemisk-teknisk fabrik i Isfahan utanför Teheran redan på 1970-talet genom beslut i den socialdemokratiska regeringen. Vi vet att arbetet låg nere under revolutionsåren från 1978 och framåt men att verksamheten sedan återupptogs. Pågår det svensk verksamhet och finns det i dagsläget svensk personal vid anläggningen för kemisk-teknisk framställning, dvs. sprängämnens- och ammunitionsframställning, i Iran?

Anf. 120 Statsrådet MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! När det gäller den första frågan om Robot 70 är detta föremål för polisutredning. Som jag sade finns det misstankar om smuggling som har lämnats till polisen, och dessa utreds nu av polisen. Bekräftelse eller motsatsen kan ges till regering och riksdag när polisen för sin del är färdig med sin utredning, som fortfarande pågår. Under utredningstiden har som bekant regeringen – med hänsyn till att utredningstiden blir lång – vidtagit en rad åtgärder för att allmänt stärka kontrollen när det gäller krigsmateriel. Det är en speciell form av kontroll.

När det gäller den andra frågan är det så att något tillstånd för utförsel av krigsmateriel till Iran inte har givits sedan 1978. De övriga aktiviteter som pågår i Iran och där svenskar kan vara involverade gäller alltså sådan materiel som inte har klassificerats som krigsmateriel av krigsmaterielinspektören.

Anf. 121 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Vi är överens om Robot 70. Från vårt parti ser vi mycket positivt på att det har införts ökad kontroll, och vi kommer kanske inte längre i den debatten i dagsläget.

När det gäller min andra fråga har vi här en av de vanliga tolkningstvisterna om krigsmateriel. Jag tolkar statsrådets svar här så att det fortfarande finns svensk expertis vid fabriken i Isfahan och att det alltså fortfarande tillverkas sprängämnen där. Sprängämnen är som vi alla vet en mycket viktig del i krigsmateriel. Om man sedan säger att det är civil tillverkning vet vi från vårt eget land att vi tillverkar dynamit, nitrolit och annat i våra sprängämnesfabriker, framför allt i Värmland och att de är integrerade i vår krigsmaterielproduktion.

Fortfarande används alltså svensk expertis i Iran trots att kriget med Irak pågår.

Anf. 122 Statsrådet MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Den enda tillåtna verksamhet som kan bedrivas är sådan som gäller materiel som icke klassificerats som krigsmateriel. När det gäller kemiska fabriker finns det beslut från krigsmaterielinspektören om vilken typ av kemiska grundämnen som har både civil och militär användning och därför inte är krigsmateriel och vilka som har främst militär användning och därmed klassificeras som krigsmateriel.

Det pågår fortfarande arbeten för uppförandet av en fabrik för sådana ämnen som icke är krigsmateriel, och dessa arbeten är inte slutförda än.

Anf. 123 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Diskussionen blir något absurd som alltid i dessa sammanhang. Sprängämnen är naturligtvis användbara i alla möjliga civila och nyttiga verksamheter, såsom vägbyggen, tunneldrivningar osv. Men de är också användbara som den viktigaste komponenten i granater, minor och annan militär sprängämnesmateriel, alltså ammunition, som är det adekvata begreppet.

Det är alltså bara att konstatera att Sverige bidrar med sådant i Iran i dagsläget.

Överläggningen var härmed avslutad.

37 § Föredrogs och hänvisades

Proposition

1985/86:54 till kulturutskottet

38 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1985/86:103 och 104 till näringsutskottet

1985/86:105 och 106 till socialutskottet

39 § Anmälades och bordlades

Proposition

1985/86:64 Godkännande av ändringar i Helsingforsavtalet och det nordiska avtalet om kulturellt samarbete

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

Meddelande om interpellationer

40 § Anmäldes och bordlades

Förslag

1985/86:11 Fullmäktiges i riksbanken förslag om ändring i sekretesslagen (1980:100) m. m.

41 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1985/86:107 av *Karin Israelsson*

1985/86:108 av *Göte Jonsson m. fl.*

Försöksverksamhet inom hälso- och sjukvårdens område (prop. 1985/86:42)

42 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 14 november

1985/86:48 av *Anita Johansson* (s) till socialministern om åtgärder för att minska antalet socialbidragstagare:

Antalet hushåll som fick socialbidrag började öka igen år 1981 efter en minskning under hela 1970-talet. Under perioden 1981–1984 var ökningen så kraftig att antalet bidragstagare 1984 översteg 1972 års nivå. Det totala utgivna socialbidraget har ökat ännu snabbare, dvs. det genomsnittliga socialbidraget per bidragsmottagare var betydligt större 1984 än 1981.

Trots dessa snabba ökningarna sedan 1981 är det inte främst ur finansiell synvinkel som de ökade socialbidragskostnaderna utgör ett problem – socialbidragskostnaderna är fortfarande en mycket liten del av samhällets totala kostnader inom den sociala sektorn. Dessutom är det sannolikt så, att de ökade kostnaderna för socialbidragen delvis – men bara delvis – är en följd av att stat och kommuner sett sig nödsakade att hålla tillbaka eller skära ned angelägna satsningar på andra områden, exempelvis på bostadsbidragen, ungdomsarbetslösheten, arbetslösheten rent allmänt och barnomsorgen.

Det ökade antalet socialhjälpstagare tyder på att skillnaderna i levnadsstandard inom landet har ökat. De grupper som är svaga på arbetsmarknaden har inte förmått hävda sina intressen. Det gäller dem som inte kunnat få fast fot på arbetsmarknaden. I vissa fall rör det sig också om dem som arbetar inom låglöneyrken. De har lyckats dåligt med att hävda sig i avtalsrörelserna, och har inte fått någon större glädje av marginalskaftereformerna åren 1983–1985.

Grundtanken måste vara den, att socialbidrag skall tillgripas när människor råkar i akuta ekonomiska svårigheter. Men då det är fråga om långvariga behov av inkomster utöver arbetsförtjänsten, är det generella socialpolitiska medel som skall komma till användning.

Det finns utan tvivel många bidragande orsaker till ökningen av antalet hushåll som får socialbidrag. Det är i storstadsområdena som ökningen är störst och snabbast. Det är också tydligt att i fråga om hushållstyp är det

gruppen ensamstående som ökar mest.

Regeringen har tillsatt en "analysgrupp" med anknytning till olika departement för att närmare utreda frågan. Den har emellertid sådan betydelse att en mer omfattande och bredare sammansatt statlig utredning behövs. Men det kan inte vara rimligt att låta nuvarande utveckling fortsätta ytterligare ett par år, medan frågan utreds. Det bör gå att finna verk samma åtgärder, som kan sättas in snabbt, för att lösa åtminstone en del av de problem som nu tar sig uttryck i en ökning av socialbidragen.

Mot denna bakgrund ber jag att få ställa följande frågor:

Är regeringen beredd att tillsätta en låginkomstutredning?

Är regeringen beredd att snabbt lägga fram förslag för att minska behovet och hejda ökningen av socialbidrag?

1985/86:49 av *Lars-Erik Lövdén* (s) till socialministern om åtgärder för att minska antalet socialbidragstagare:

Antalet socialbidragstagare har ökat kraftigt sedan 1980 efter en minskning under hela 1970-talet. Ökningen 1980–1984 var 53 %. År 1984 uppgick antalet bidragstagare till 525 000. Under samma tid har antalet hushåll som någon gång under året behövt bidrag ökat från 178 000 till 281 000 eller med 57 %. I år beräknas antalet bidragstagare till ca 550 000.

Socialbidragen är inte jämnt fördelade över hela landet. Hårdast drabbade är kommunerna i storstadsområdena. I Malmö och Botkyrka var 1984 hela 12 % av befolkningen socialbidragstagare. I vissa bostadsområden i Stockholm och Malmö har 20–30 % av invånarna socialbidrag. Ur samhällsekonomisk synpunkt utgör socialbidragskostnaderna inget problem. De utgör bara någon promille av bruttonationalprodukten. I år beräknas de öka till 3,3 miljarder kronor från 2,75 i fjol. För enskilda kommuner med en hög andel socialbidragstagare har dock kostnaderna blivit betydande. I Malmö motsvarar socialbidragskostnaderna 3 kr. i kommunalskatt.

Det finns i dag ingen uttömmande analys om orsakerna till att antalet socialbidrag nu inte blir mindre i takt med de bättre tiderna och den förbättrade situationen på arbetsmarknaden. Det ökade antalet socialbidragstagare tyder på att skillnaderna i levnadsstandard inom landet har ökat. Det har växt fram en ny fattigdom. De grupper som är svaga på arbetsmarknaden har inte förmått hävda sina intressen. Det gäller ungdomar, som inte har fått en fast fot på arbetsmarknaden, och det gäller deltidsarbetande och arbetande inom låglöneyrkena. Allt fler tvingas söka socialbidrag, inte för att de saknar arbete utan därför att deras inkomst helt enkelt inte har räckt till.

Det kan också antas att de ökade socialbidragskostnaderna är en följd av otillräcklig uppräkning av bostadsbidrag, arbetslöshetsersättning och andra mer generella socialpolitiska insatser.

Regeringen har tillsatt en analysgrupp med uppgift att söka reda ut orsakerna till utvecklingen. Det är angeläget att man här efter går vidare med en bredare kartläggning av bristerna i välfärdssystemet. I avvaktan på resultatet av det utredningsarbetet är det emellertid angeläget att åtgärder redan nu sätts in för att hejda och minska utvecklingen av antalet socialbidragstagare.

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

Mot denna bakgrund ber jag att få ställa följande frågor till socialministern:

Meddelande om frågor

Är regeringen beredd att göra en mer genomgripande kartläggning av bostäderna i välfärdssystemet?

Är regeringen beredd att snabbt lägga fram förslag för att minska behovet av socialbidrag?

43 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 13 november

1985/86:190 av *Gullan Lindblad* (m) till utrikesministern om åtgärder för att hjälpa Afghanistanens folk:

Afghanistankommittén hade helt nyligen ett solidaritetsmöte i Stockholm, varvid regeringens företrädare uttalade att Sverige som ett litet land har särskild anledning att reagera när andra små nationers öde står på spel. Helt nyligen har också FN-ambassadören Ferm uttalat sig i frågan i FN enligt massmedia.

Jag ber utrikesministern lämna en kort redogörelse för regeringens handläggning av Afghanistanfrågan och ställer följande frågor:

Vilka konkreta åtgärder ämnar regeringen närmast vidta för att hjälpa Afghanistanens folk?

1985/86:191 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till justitieministern om omplaceringen av polismän i Malmö:

Fr. o. m. den 4 november 1985 kommer 15 poliser i Malmö, under två månader, att omplaceras i syfte att förkorta de långa väntetiderna för asylsökande flyktingar som avvaktar besked om de får uppehållstillstånd i Sverige eller ej.

Enligt snabbprotokollet från riksdagsdebatten den 7 november 1985 säger statsrådet Sten Wickbom att ovan nämnda beslut lokalt fattats av Malmöpolisstyrelsen.

”Han vill inte kalla justitieministerns framställan till polisdistrikten en order. – Säg hellre en allvarligt menad viljeförklaring från regeringen som vi måste ställa upp på. Det känns tungt, det gör det. Och många här i huset tycker inte det är särskilt lustigt.”

Detta citat har hämtats från tidningen *Arbetet* för den 1 november 1985 och är uttalat av polismästaren i Malmö. I samma artikel talas det också om tvångskommenderingar från justitieministern personligen till polismästarna i Malmö, Göteborg och Stockholm.

Anser statsrådet att ovan nämnda citat från tidningen *Arbetet* är en korrekt beskrivning av bakgrunden till den tillfälliga omplaceringen av 15 polismän i Malmö?

1985/86:192 av *Göran Magnusson* (s) till utbildningsministern om åtgärder för att säkerställa tillgången på utbildad personal inom skogsnäringen:

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

Efterfrågan på skogsmästare och skogstekniker är stor från skogsnäringen. Samtidigt är det stor risk för att bl. a. skogsmästarskolan i Skinnskatteberg måste minska utbildningen på grund av alltför knapp tilldelning av statsmedel.

Meddelande om frågor

Jag vill mot denna bakgrund fråga:

Är utbildningsministern beredd att vidta erforderliga åtgärder för att säkerställa tillgången på utbildad personal inom skogsnäringen?

1985/86:193 av *Björn Molin* (fp) till statsrådet Mats Hellström om samrådet med den parlamentariska nämnden för vapenexportfrågor:

Enligt uppgifter i pressen har utförsel av svensktillverkade vapen till länder som enligt riktlinjerna är uteslutna som mottagare skett även efter det att misstankarna om olaglig utförsel blev kända. Några ytterligare åtgärder för att säkerställa att utförseln av krigsmateriel från Sverige sker enligt gällande riktlinjer har emellertid inte föreslagits.

Är det förenligt med intentionerna bakom inrättandet av den rådgivande parlamentariska nämnden för vapenexportfrågor att denna icke kallats för att behandla avbrytandet resp. återupptagandet av behandlingen av ansökningar om utförsel av krigsmateriel till länder som misstänks ha vidarebefordrat krigsmateriel till icke tillåtna länder?

1985/86:194 av *Göran Magnusson* (s) till statsrådet Ingvar Carlsson om insamling av miljöfarliga batterier:

Kvicksilverbatterier som lämnas i bl. a. hushållsavfall är en stor miljöfara oberoende av vilken behandlingsmetod som senare tillämpas vid omhändertagandet. Sedan några år pågår försök med insamling av miljöfarliga batterier. Enligt tidigare beslut förväntas Batteriföreningen spela en aktiv roll, bl. a. som finansiär av insamlingskostnaderna. Insamlingsarbetet måste ske i samverkan med kommunerna, som har ansvaret för renhållningen. Överläggningar har också förekommit mellan berörda parter, men enligt uppgift utan resultat. Samtidigt visar försöksverksamheten att man genom aktiv insamling väsentligt kunnat nedbringa kvicksilverutsläppen i naturen. Om uppställda mål skall kunna klaras måste snara och landsomfattande insatser göras.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga:

Är statsrådet beredd att ta initiativ för att snabbt få i gång en effektiv insamling av miljöfarliga batterier?

1985/86:195 av *Hugo Hegeland* (m) till finansministern om arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatter:

I ett känt fall har en person i god tro och efter gjorda, rimliga kontroller anlitat en firma som underentreprenör. Sedan den anlitate firman gått i konkurs, har personen i fråga av skattemyndigheten krävts på firmans uteblivna skatter och av riksförsäkringsverket på uteblivna arbetsgivaravgifter. De sammantagna beloppen hotar att ruinera ifrågavarande person. Med anledning av detta ur rättssäkerhetssynpunkt upprörande fall vill jag fråga:

Är justitieministern beredd att medverka till en ändring i gällande lagstiftning så att drabbade medborgare ej krävs på ruinerande skatter och avgifter innan slutlig dom har fastställts och eventuell nåd har avslagits?

1985/86:196 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till utrikesministern om överenskommelser med Östtyskland om transitivisum för flyktingar:

Från årets början t. o. m. vecka 45 har 4 682 flyktingar anlant till Trelleborg via Östtyskland. Samtliga har saknat inresevisum!

Enligt uppgifter från UD i februari-mars 1985 har överenskommelser träffats med östtyska myndigheter om att transitivisum inte skulle ges till personer som saknade inresevisum till Sverige. Uppenbart har denna överenskommelse inte respekterats av Östtyskland.

Avser statsrådet ta förnyade kontakter med östtyska myndigheter i syfte att se till att träffade överenskommelser följs?

1985/86:197 av *Ing-Marie Hansson* (s) till socialministern om legitimation för medicinsk-tekniska assistenter:

Frågan om de medicinsk-tekniska assistenternas legitimation är ännu oklar. Det är viktigt att assistenterna inte kommer i onödiga svårigheter bara av den anledningen att utbildningssystemet ändrats. Nuvarande läge innebär risk för oklarheter i samband med rekrytering och anställning rörande kompetensfrågor. Detsamma gäller assistenternas möjligheter att komma i åtnjutande av påbyggnadsutbildningar.

Med anledning härav vill jag fråga socialminister Gertrud Sigurdson:

När kan frågan om de medicinsk-tekniska assistenternas legitimation lösas?

1985/86:198 av *Ingbritt Irhammar* (c) till statsrådet Mats Hellström om reglerna för krigsmaterielexport:

Enligt tidningsuppgifter finns det misstankar om brott mot de svenska reglerna för krigsmaterielexport när det gäller flera länder. Utifrån svensk säkerhetspolitik är det mycket viktigt att våra restriktiva regler på detta område följs. Det måste betraktas som mycket allvarligt om ett land som undertecknat ett slutförbrukarintyg ändå exporterar svensk krigsmateriel vidare.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande fråga till utrikeshandelsminister Mats Hellström:

Prot. 1985/86:27
14 november 1985

Om ett land bevisligen har brutit mot slutförbrukarintyget, vilka skäl skall då föreligga för att dispens från det svenska förbudet mot krigsmaterielexport åter skall medges för landet i fråga?

Meddelande om frågor

44 § Kammaren åtskildes kl. 17.36.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Gunborg Apelgren